JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PHILIPPE LÉGER

13 päivänä maaliskuuta 2001 [1]

1. Alankomaiden kuningaskunta ja Alankomaiden Antillit [2] vaativat nyt käsiteltävissä EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) nojalla nostamissaan kanteissa yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan merentakaisista maista ja merentakaisilta alueilta peräisin olevaan riisintuontiin kohdistettavista suojatoimenpiteistä 2 päivänä kesäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1036/97 [3] ja velvoittamaan Euroopan unionin neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

I Asioihin C-301/97 ja C-452/98 liittyvä lainsäädäntö ja menettely

EY:n perustamissopimus

2. EY:n perustamissopimuksen 3 artiklan r alakohdan (josta on muutettuna tullut EY 3 artiklan 1 kohdan s alakohta) mukaan yhteisön toimintaan sisältyy merentakaisten maiden ja alueiden (jäljempänä MMA) assosiointi kaupankäynnin lisäämiseksi sekä yhteiset pyrkimykset taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistämiseksi.

3. EY:n perustamissopimuksen 227 artiklan 3 kohdan (josta on muutettuna tullut EY 299 artiklan 3 kohta) mukaan assosiointia koskevaa erityissääntelyä sovelletaan perustamissopimuksen liitteessä IV lueteltuihin MMA:ihin, joihin kuuluu myös Alankomaiden Antillit.

4. EY:n perustamissopimuksen 131 artiklan toisen kohdan (josta on muutettuna tullut EY 182 artiklan toinen kohta) mukaan assosioinnin tavoitteena on edistää MMA:iden taloudellista ja sosiaalista kehitystä ja vahvistaa läheiset taloudelliset suhteet niiden ja koko yhteisön välille.

5. EY:n perustamissopimuksen 132 artiklan 1 kohdassa (josta on tullut EY 183 artiklan 1 kohta) täsmennetään, että jäsenvaltiot soveltavat kaupankäynnissään MMA:iden kanssa samaa järjestelmää kuin perustamissopimuksen mukaan keskinäisessä kaupankäynnissään.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska

2 — Jäljempänä kantaja tai Alankomaiden Antillit.

3 — EYVL L 151, s. 8 (jäljempänä riidanalainen asetus).

6. EY:n perustamissopimuksen 133 artiklan 1 kohdassa (josta on muutettuna tullut EY 184 artiklan 1 kohta) määrätään, että MMA:ista peräisin olevien, jäsenvaltioihin tuotavien tavaroiden tullit poistetaan kokonaan niin kuin jäsenvaltioiden välisten tullien asteittaisesta poistamisesta perustamissopimuksessa määrätään.

7. EY:n perustamissopimuksen 134 artiklassa (josta on tullut EY 185 artikla) määrätään, että jos niiden tullien taso, joita sovelletaan kolmannesta maasta peräisin oleviin tuotteisiin niiden tullessa maahan tai alueelle, on sellainen, että se, ottaen huomioon 133 artiklan 1 kohdan määräysten soveltamisen, johtaa kaupankäynnin vinoutumiseen jonkin jäsenvaltion vahingoksi, tämä jäsenvaltio voi pyytää komissiota tekemään muille jäsenvaltioille ehdotuksia toimenpiteiksi, jotka ovat tarpeen tilanteen korjaamiseksi.

8. Neuvosto antaa EY:n perustamissopimuksen 136 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 187 artikla) nojalla säännökset MMA:iden sekä yhteisön välistä assosiaatiota koskevista säännöistä ja menettelyistä. Nämä säännökset on vahvistettu viimeksi merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön 25 päivänä heinäkuuta 1991 tehdyllä neuvoston päätöksellä 91/482/ETY. [4]

4 — EYVL L 263, s. 1 (jäljempänä MMA-päätös).

MMA-päätös

9. MMA-päätöksen 101 artiklan 1 kohdan mukaan MMA:ista peräisin olevat tuotteet vapautetaan yhteisöön tuotaessa tulleista ja vaikutukseltaan vastaavista maksuista.

10. MMA-päätöksen liitteessä II olevan 1 artiklan mukaan tuotteen katsotaan olevan MMA:ista peräisin, jos se on niissä kokonaan tuotettu tai riittävästi käsitelty.

11. MMA-päätöksen liitteessä II olevassa 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa täsmennetään, että MMA:issa kokonaan tuotetuiksi katsotaan "siellä korjatut kasvituotteet".

12. Edellä mainitun liitteen 3 artiklan 1 kohdan mukaan ei-alkuperäaineksien katsotaan olevan riittävästi valmistettuja tai käsiteltyjä, jos valmistettu tuote luokitellaan eri nimikkeeseen kuin se, mihin kaikki sen valmistuksessa käytetyt ei-alkuperäainekset luokitellaan.

13. MMA-päätöksen liitteessä II olevassa 3 artiklan 3 kohdassa luetellaan valmistus- tai käsittelytoimet, jotka katsotaan riittämättömiksi antamaan alkuperäaseman MMA:ista tulevalle tuotteelle.

14. Liitteen 6 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Jos yhteisössä tai AKT-valtioissa kokonaan tuotettuihin tuotteisiin kohdistuu MMA:issa käsittely- tai valmistustoimia, ne katsotaan MMA:issa kokonaan tuotetuiksi tuotteiksi" (ns. AKT/MMA-alkuperän kasautumista koskeva sääntö).

15. MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohdassa annetaan komissiolle valtuudet toteuttaa suojatoimenpiteitä tai antaa jäsenvaltiolle oikeuden toteuttaa niitä, jos päätöksen soveltamisesta aiheutuu vakavia häiriöitä jollakin yhteisön tai yhden tai useamman jäsenvaltion talouden toiminnan alalla tai jos soveltaminen vaarantaa niiden rahatalouden ulkoisen vakauden tai jos ilmenee häiriöitä, jotka saattavat johtaa yhteisön tai siihen kuuluvan alueen jonkin toiminnan alan merkittävään heikentymiseen. Komission on tällöin noudatettava MMA-päätöksen liitteessä IV vahvistettua menettelyä.

16. MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan mukaan on valittava ensisijaisesti toimenpiteitä, jotka vähiten häiritsevät assosioinnin ja yhteisön toimivuutta, ja toimenpiteet on rajoitettava niihin, jotka ovat ehdottomasti välttämättömiä ilmenneiden häiriöiden poistamiseksi.

17. MMA-päätöksen liitteessä IV olevan 1 artiklan 5 ja 7 kohdan mukaan jäsenvaltio voi saattaa suojatoimenpiteiden toteuttamista koskevan komission päätöksen neuvoston käsiteltäväksi 10 työpäivän kuluessa sen tiedoksiantamisesta. Tällaisessa tapauksessa neuvosto voi päättää määräenemmistöllä asiasta toisin 21 työpäivän kuluessa.

Vuoden 1994 tullitariffeja ja kauppaa koskeva yleissopimus [5]

18. Vuoden 1994 GATT-sopimuksen 19 artiklan a kohdassa määrätään siitä, että jos asioiden ennakolta arvaamattoman kehityksen seurauksena jotakin tuotetta tuodaan sopimuspuolen alueelle niin paljon enemmän ja sellaisten olosuhteiden vallitessa, että siitä aiheutuu tai uhkaa aiheutua

5 — Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986—1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22 päivänä joulukuuta 1994 tehty neuvoston päätös 94/800/EY (EYVL L 336, s. 1; jäljempänä vuoden 1994 GATT-sopimus).

vakavaa haittaa tuolla alueella oleville samanlaisen tai suoranaisesti kilpailevan tuotteen kotimaisille tuottajille, sopimuspuolella on oikeus määrätä suojatoimenpiteistä.

Suojatoimenpiteistä tehty sopimus

19. Suojatoimenpiteistä tehty sopimus [6] on yksi monenvälisistä sopimuksista, joka koskee tavarakauppaa ja joka on tehty maailmankauppajärjestön [7] piirissä. Sen 7 artiklan 5 kohdassa määrätään siitä, että mitään suojatoimenpidettä ei saa soveltaa uudestaan sellaisen tuotteen tuontiin, joka on ollut suojatoimenpiteen kohteena WTO-sopimuksen voimaantulon jälkeen, samanpituisena ajanjaksona kuin se aikaväli, jolloin toimenpide oli aiemmin käytössä, ja lisäksi edellytetään, että toimenpide ei ole ollut käytössä vähintään kahden vuoden aikana.

Asetus N:o 764/97 [8]

20. Komissio antoi 23.4.1997 asetuksen N:o 764/97, koska se arvioi, että yhteisön riisimarkkinoilla todettuja vakavia häiriöitä ja kyseisen taloudellisen toiminnan alan merkittävän heikkenemisen uhkaa, joiden vuoksi asetuksen N:o 304/97 [9] antaminen oli ollut välttämätöntä, ei ollut edelleenkään saatu poistetuksi.

21. Asetuksen N:o 764/97 nojalla MMA:ista peräisin olevaa tullinimikkeeseen NC 1006 kuuluvaa riisiä voitiin tuoda tullitta yhteisöön 1.5. ja 30.9.1997 välisenä aikana seuraaviin määriin saakka:

— 10 000 tonnia Montserrat'sta ja Turks- ja Caicossaarilta, ja

— 59 610 tonnia muilta MMA:ilta peräisin olevaa riisiä. Tämä kiintiö koskee suurimmaksi osaksi Alankomaiden Antilleja.

6 — Uruguayn kierroksen monenväliset kauppaneuvottelut (1986—1994) — Liite 1 — Liite 1 A — Sopimus suojatoimenpiteistä (WTO—GATT 1994) (EYVL L 336, s. 184).

7 — Jäljempänä WTO.

8 — Merentakaisista maista ja merentakaisilta alueilta peräisin olevaan riisintuontiin kohdistettavista suojatoimenpiteistä 23 päivänä huhtikuuta 1997 annettu asetus (EY) N:o 764/97 (EYVL L 112, s. 3).

9 — Merentakaisista maista ja merentakaisilta alueilta peräisin olevaan riisintuontiin kohdistettavista suojatoimenpiteistä 17 päivänä helmikuuta 1997 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 304/97 (EYVL L 51, s. 1). Kyseisestä asetuksesta on nostettu kaksi kumoamiskannetta, jotka olen tutkinut ja joita koskevat ratkaisuehdotukset olen tänään esittänyt (asiat C-110/97 ja C-451/98).

Asetus N:o 1036/97

22. Riidanalaisella asetuksella on kumottu ja korvattu asetus N:o 764/97.

23. Neuvosto antoi sen Espanjan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitusten MMA-päätöksen liitteessä IV olevan 1 artiklan 5 kohdan mukaisesti esittämän pyynnön perusteella. Komission päätöstä vaadittiin muutettavaksi niiden MMA:iden eduksi, joiden talous oli heikoimmin kehittynyt.

24. Neuvosto hyväksyi nämä pyynnöt siltä osin, että se jakoi kokonaisuutena samana pidetyn kiintiöiden määrän eri tavalla kyseisten MMA:iden kesken. Riidanalaisen asetuksen 1 artiklan mukaan MMA:ista peräisin olevaa tullinimikkeeseen NC 1006 kuuluvaa riisiä voitiin tuodä tullitta yhteisöön 1.5. ja 30.11.1997 välisenä aikana seuraavia määriä:

a) 13 430 tonnia Montserrat'sta ja Turks- ja Caicossaarilta, ja

b) 56 180 tonnia muilta MMA:ilta.

25. Asetus N:o 1036/97 tulee sen 8 artiklan mukaan voimaan sinä päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, ja sitä sovelletaan 1.5.1997 alkaen 30.11.1997 saakka.

26. Alankomaiden kuningaskunta on nostanut 20.8.1997 kanteen asetuksen N:o 1036/97 kumoamiseksi.

27. Kantaja on vastaavasti nostanut 11.6.1997 kanteen Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kyseisen asetuksen kumoamiseksi. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on 16.11.1998 antamallaan määräyksellä siirtänyt kyseisen asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

II Asioihin C-301/97 ja C-452/98 liittyvät tosiseikat

Yhteisön riisimarkkinat

28. On olemassa kolme pääasiallista riisilajia: pyöreäjyväinen riisi, puolipitkäjyväi-

nen riisi (toiselta nimeltään Japonica) ja pitkäjyväinen riisi (toiselta nimeltään indica). Yhteisössä käytetään vain Japonica- ja indica-riisiä.

29. Yhteisön riisintuottajamaita ovat lähinnä Ranska, Espanja ja Italia. Siellä viljellään pääasiallisesti Japonica-riisiä. Japonica-riisistä on ylituotantoa. Yhteisössä ei sen sijaan viljellä riittävästi indica-riisiä omiin tarpeisiin. Tästä syystä yhteisö on kannustanut väliaikaisella hehtaarikohtaisella tuella yhteisön tuottajia lisäämään indica-riisin viljelyä.

30. Jotta eri riisilajeja voitaisiin käyttää, niitä on käsiteltävä. Käsittely on nelivaiheinen. Kussakin vaiheessa riisin yksikköhinta nousee. Käsittelyvaihe ilmenee siis aina hinnasta tai riisistä kannettavasta verosta.

31. Yleisesti erotetaan toisistaan neljä eri jalostusvaihetta:

— kuorimaton riisi: riisi sellaisena kuin se on korjattu, vielä kulutukseen kelpaamatonta;

— ruskea riisi: [10] riisi, jonka ulkokuori on poistettu ja jota voidaan käyttää kulutukseen mutta myös käsitellä edelleen;

— osittain hiottu riisi: [11] riisi, jonka siemenkalvosta osa on poistettu, puolivalmis tuote, jota myydään yleensä lisäkäsittelyä eikä kulutusta varten;

— kokonaan hiottu riisi: [12] kokonaan käsitelty riisi, jonka ulkokuori ja siemenkalvo on kokonaan poistettu.

32. Yhteisössä tuotetaan vain kokonaan hiottua riisiä. Alankomaiden Antilleilla tuotetaan sitä vastoin vain osittain hiottua riisiä. Alankomaiden Antilleilta peräisin olevaa osittain hiottua riisiä on siis käsiteltävä vielä kerran, jotta se voitaisiin käyttää kulutukseen yhteisössä.

10 — Kutsutaan myös nimellä "kuorittu riisi", "rahtitavarariisi" tai "täysjyväriisi".

11 — Kutsutaan myös nimellä "osittain kiillotettu riisi".

12 — Kutsutaan myös nimellä "kiillotettu riisi".

III Espanjan kuningaskunnan väliintulon ja Alankomaiden Antillien kanteen tutkittavaksi ottaminen asiassa C-452/98

33. Asian C-452/98 kantajan perusteet ja väitteet ovat huomattavan samankaltaiset kuin Alankomaiden hallituksen asiassa C-301/97 esittämät. Koska Alankomaiden Antillit on esittänyt tutkittavaksi ottamista koskevan kysymyksen Espanjan kuningaskunnan väliintulon ja oman kanteensa osalta, tutkin ensin nämä seikat, jotka yhteisöjen tuomioistuinten on joka tapauksessa tutkittava omasta aloitteestaan.

Kantajan väitteet

34. Aluksi kantaja väittää, että Espanjan kuningaskunnan väliintulo on jätettävä tutkimatta sen vuoksi, että Alankomaiden kuningaskunta on ratifioinut Espanjan kuningaskunnan liittymissopimuksen ainoastaan Euroopassa sijaitsevan alueensa osalta. Tästä seuraa, ettei Alankomaiden Antillien ja Espanjan kuningaskunnan välillä ole yhteisön oikeuteen perustuvaa sidossuhdetta.

35. Oman kanteensa osalta kantaja väittää, että se on tutkittava ensinnäkin perustamissopimuksen 173 artiklan toisen, kolmannen ja neljännen kohdan määräysten perusteella ja toiseksi Alankomaiden kuningaskunnan MMA-päätöksen liitteessä VIII antaman julistuksen perusteella. [13]

36. Ensisijaisesti se katsoo, että se voi MMA:na vaatia riidanalaisen asetuksen kumoamista perustamissopimuksen 173 artiklan toisen kohdan perusteella ilman että sen tarvitsisi osoittaa, että kyseinen asetus koskee sitä suoraan ja erikseen.

37. Se katsoo, että koska Alankomaiden Antillit on mainittu MMA:iden joukossa perustamissopimuksen liitteessä IV, sille annetaan oikeuksia ja velvoitteita suoraan perustamissopimuksen nojalla. Näiden erioikeuksien nojalla kantaja vaatii oikeutta osallistua oikeudenkäyntiin perustamissopimuksen 173 artiklan toisen kohdan perusteella.

38. Kantaja väittää, että Alankomaiden perustuslain mukaan Alankomaiden Antillit ja Aruba ovat ottaneet käyttöön oikeusjärjestyksen, "jossa ne puolustavat itsenäisesti omia etujaan". [14] Kantaja huomauttaa, että Alankomaiden kuningaskunnan edut eivät aina ole samat kuin sen. [15] Tästä syystä sille pitäisi antaa kanneoikeus perustamissopimuksen 173 artiklan toisen

13 — Jäljempänä julistus.

14 — Kantajan vastauksen 26 kohta.

15 — Se mainitsee esimerkkinä, että Alankomaiden kuningaskunta hyväksyi 6.10.1997 MMA-päätöksen muutoksen, jossa rajoitetaan Antilleilta peräisin olevan riisin tuonti 160 000 tonniin vuodessa vastoin Alankomaiden Antillien nimenomaista toivomusta.

kohdan perusteella riippumatta Alankomaiden hallituksen kanneoikeudesta.

39. Kantaja väittää myös, että sen perustamissopimuksen 173 artiklan toiseen kohtaan perustuvan kanneoikeuden osoittaa myös se, että MMA-päätöksen liitteessä IV olevan 1 artiklan 5 kohdan mukaan ainoastaan jäsenvaltioilla eikä MMA:illa on mahdollisuus pyytää neuvostolta komission toteuttamien suojatoimenpiteiden muuttamista.

40. Sen mielestä lisäksi se, että julistuksessa annetaan Alankomaiden Antilleille erityinen itsemääräämisoikeus Alankomaiden kuningaskunnan sisällä, puhuu sen puolesta, että sille on annettu itsenäinen oikeus nostaa kanne tuomioistuimessa sellaisia toimenpiteitä vastaan, joita on toteutettu kyseisen päätöksen määräysten perusteella.

41. Lopuksi se arvioi, että olisi mahdollista soveltaa analogisesti asiassa parlamentti vastaan neuvosto 22.5.1990 annettua tuomiota.[16] Kuten parlamenttikin kyseisessä asiassa, se pyrkii kanteellaan suojaamaan sille perustamissopimuksella annettuja etuoikeuksia — eli oikeutta päästä vapaasti yhteisön markkinoille ja suojella taloutensa tärkeän osa-alueen etuja.

42. *Toissijaisesti* kantaja vaatii, että sen kanne olisi tutkittava perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan määräysten perusteella.

43. Sen mielestä kyseisissä määräyksissä ei aseteta muuta edellytystä kuin se, että kantaja on oikeushenkilö.[17] Tämä edellytys täyttyy, koska Alankomaiden kansallisessa oikeudessa sen todetaan olevan oikeushenkilö ja annetaan sille oikeus olla kantajana tuomioistuimessa omien etujensa puolustamiseksi.

44. Kantaja väittää, että riidanalainen asetus koskee sitä suoraan ja erikseen.

45. Sen, että riidanalaisella asetuksella loukataan välittömästi sen etuja, osoittaa se, että siinä ei jätetä jäsenvaltioille minkäänlaista harkintavaltaa asetuksen täytäntöönpanossa ja että siinä asetetaan vakavia rajoituksia Alankomaiden Antillien talouden tärkeälle osa-alueelle eli riisinjalostamoille, joiden osuus sen bruttokansantuotteesta oli 0,9 prosenttia vuonna 1996.

16 — Asia C-70/88, parlamentti v. neuvosto, tuomio 22.5.1990 (Kok. 1990, s. I-2041; Kok. Ep. X, s. 443).

17 — Vastauskirjelmän 24 kohta.

46. Riidanalainen asetus koskee lisäksi kantajaa erikseen, koska sillä rajoitetaan tavaroiden kauppaa MMA:ista Euroopan yhteisöön. Koska Alankomaiden Antillit mainitaan perustamissopimuksen liitteessä IV niiden MMA:iden joukossa, joita perustamissopimuksen neljännen osan määräykset koskevat,[18] perustamissopimuksen 227 artiklan 3 kohtaa ja 131 artiklan 1 kohtaa sekä MMA-päätöstä sovelletaan siihen. Kantaja päättelee tämän perusteella, että MMA:t muodostavat rajatun oikeushenkilöiden ryhmän.

47. Lisäksi sen mielestä MMA-päätöksen 109 artiklasta, johon riidanalainen asetus perustuu, seuraa, että komission on otettava huomioon seuraukset, joita suunnitellulla toimenpiteellä saattaa olla MMA:iden taloudelle. Koska Alankomaiden Antillit vievät ylivoimaisesti eniten riisiä MMA:ista yhteisöön ja koska sillä hetkellä, kun asetus annettiin, neuvosto tiesi, että käytännössä kaikki MMA:ista peräisin oleva riisi tuli Alankomaiden Antilleilta, sen olisi pitänyt tämän perusteella päätellä, että riidanalainen asetus koskisi Alankomaiden Antilleja erikseen.

48. Istunnossa kantaja on vedonnut siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asiassa Alankomaiden Antillit vastaan komissio 10.2.2000 antamassaan tuomiossa[19] tutkinut vastaavanlaisten asioiden yhteydessä[20] Alankomaiden Antillien kanteen perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan perusteella. Kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta hyväksymään sen perusteet ja perustelut, jotka se on esittänyt sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa että yhteisöjen tuomioistuimessa tukeakseen sitä, että sen kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyttyvät. Muussa tapauksessa se pyytää yhteisöjen tuomioistuinta vahvistamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa esittämät toteamukset.

Kannanotto

Espanjan kuningaskunnan väliintulon tutkittavaksi ottaminen

49. Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 37 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan jäsenvaltioilla on oikeus esiintyä väliintulijoina kaikissa yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa. Niillä on tämä oikeus, koska ne ovat perustamissopimuksen sopimuspuolia. Siinä ominaisuudessa niillä on asiavaltuus puolustaa sen sopimuksen ehtoja, johon ne ovat liittyneet. Kun niillä on tällainen "etuoikeutetun" kantajan asema, niillä katsotaan myös kiistattomasti olevan asiavaltuus ja kanneoikeus.

18 — Niissä myös määritetään MMA-assosiointijärjestely.

19 — Yhdistetyt asiat T-32/98 ja T-41/98, Alankomaiden Antillit v. komissio, tuomio 10.2.2000 (Kok. 2000, s. II-201).

20 — Kyseessä oli kumoamiskanne, joka oli nostettu kahdesta komission asetuksesta, joilla oli otettu käyttöön erityisiä suojatoimenpiteitä tullinimikkeeseen NC 1006 kuuluvan MMA:ista peräisin olevan riisin tuonnin rajoittamiseksi.

50. Ei siis voida hyväksyä Alankomaiden Antillien näkemystä — eli katsoa, ettei Espanjan kuningaskunnalla olisi kanneoikeutta oikeudenkäynnissä, jonka asianosaisina ovat Alankomaiden Antillit ja yhteisö, sillä perusteella, että Alankomaiden kuningaskunta on ratifioinut Espanjan kuningaskunnan liittymissopimuksen ainoastaan Euroopassa sijaitsevan alueensa osalta, koska tällä tehtäisiin perussäännön 37 artiklan ensimmäisestä kohdasta tehoton. Tällaisen näkemyksen omaksuminen merkitsisi näet sitä, että kansallisen oikeuden säännöksillä voitaisiin rajoittaa perustamissopimuksesta johtuvan oikeuden käyttämistä.

51. Tästä syystä Espanjan kuningaskunnan väliintulon tutkittavaksi ottamisen edellytysten on katsottava täyttyneen.

Alankomaiden Antillien kanteen tutkittavaksi ottaminen perustamissopimuksen 173 artiklan toisen kohdan perusteella

52. Aluksi on muistutettava, että perustamissopimuksen 173 artiklassa luetellaan tyhjentävästi:

— millaisten ja minkä toimielimen antamien säädösten, päätösten ja muiden toimien laillisuus voidaan tutkia kanteen perusteella (ensimmäinen kohta); [21]

— henkilöt, joilla on oikeus nostaa kanne tällaisten toimien laillisuuden tutkimiseksi, ja kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset (toinen, [22] kolmas [23] ja neljäs kohta [24]);

— perusteet, joihin tässä tarkoituksessa voidaan vedota (toinen kohta);

— vanhentumisaika (viides kohta).

53. Perustamissopimuksen 173 artiklan toisesta kohdasta ilmenee, että ainoastaan jäsenvaltioille, neuvostolle ja komissiolle

21 — Kyseisessä kohdassa määrätään, että "yhteisöjen tuomioistuin tutkii Euroopan parlamentin ja neuvoston yhdessä antamien säädösten sekä neuvoston, komission ja EKP:n säädösten laillisuuden, suosituksia ja lausuntoja lukuun ottamatta, samoin kuin Euroopan parlamentin sellaisten säädösten laillisuuden, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin".

22 — Toisessa kohdassa määrätään, että "tässä tarkoituksessa yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jäsenvaltion, neuvoston tai komission kanne, jonka perusteena on puuttuva toimivalta, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, tämän sopimuksen tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen taikka harkintavallan väärinkäyttö".

23 — Kolmannessa kohdassa määrätään, että "yhteisöjen tuomioistuimella on samoin edellytyksin toimivalta ratkaista Euroopan parlamentin, tilintarkastustuomioistuimen ja EKP:n oikeuksiensa turvaamiseksi nostamat kanteet".

24 — Neljännessä kohdassa määrätään, että "luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi samoin edellytyksin nostaa kanteen hänelle osoitetusta päätöksestä tai päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu asetuksena tai toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua henkilöä suoraan tai erikseen".

annetaan automaattisesti ja yleisesti kanneoikeus ja asiavaltuus vaatia kumoamista. Toisin sanoen näiden "etuoikeutettujen" kantajien ei tarvitse osoittaa kanneoikeuttaan ja asiavaltuuttaan vaatia sellaisten yhteisön toimielinten toteuttamien toimien kumoamista, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. Niitä koskee kiistaton asiavaltuuden olettama.[25] On luonnollista antaa tällainen etuoikeus näille kantajille. Koska jäsenvaltiot ovat perustamissopimuksen sopimuspuolia, niiden intressi puolustaa sellaisen sopimuksen ehtoja, johon ne ovat liittyneet, on ilmeinen. Myös komission intressi on ilmeinen, koska se toimii "perustamissopimuksen vartijana",[26] jota koskeva tehtävä on annettu sille perustamissopimuksessa EY:n perustamissopimuksen 155 artiklan (josta on tullut EY 211 artikla) määräysten mukaisesti. Samoin neuvostolla, joka on viranomainen, jonka vastuulla on perustamissopimuksessa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen perustamissopimuksen 145 artiklan (josta on tullut EY 202 artikla) määräyksissä tarkoitetulla tavalla, on perustellusti intressi siihen, että yhteisön oikeutta noudatetaan.

54. Tästä on pääteltävä, että jotta Alankomaiden Antillit voisi vaatia perustamissopimuksen 173 artiklan toisen kohdan soveltamista, sen olisi osoitettava olevansa jäsenvaltio tai yksi toimielimistä, joilla on yleisesti ja automaattisesti kanneoikeus ja asiavaltuus — eli neuvosto tai komissio.

55. On ilmeistä, että Alankomaiden Antillit ei ole yhteisön toimielin.

56. "Jäsenvaltion" käsitteellä, sellaisena kuin sitä on käytetty perustamissopimuksessa ja erityisesti kanteen nostamista koskevissa oikeussäännöissä, tarkoitetaan ainoastaan Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden hallituksia, eikä sitä voida laajentaa koskemaan aluehallituksia tai autonomisia yhteisöjä, riippumatta niille myönnetyn toimivallan laajuudesta.[27]

57. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan "vastakkainen kanta loukkaisi perustamissopimuksissa vahvistettua institutionaalista tasapainoa, sillä juuri perustamissopimuksissa määritellään, millä tavoin jäsenvaltiot eli perustamissopimusten ja liittymissopimusten sopimuspuolina olevat valtiot, osallistuvat yhteisöjen toimielinten toimintaan. Euroopan yhteisöihin ei nimittäin voi kuulua enempää jäsenvaltioita kuin on niitä valtioita, jotka näihin yhteisöihin ovat virallisesti liittyneet."[28]

25 — Ks. vastaavasti Canedo, M., L'intérêt à agir dans le recours en annulation du droit communautaire, *Revue trimestrielle de droit européen*, heinä-syyskuu 2000, s. 451).

26 — Ks. mm. asia C-146/91, Kydep v. neuvosto ja komissio, tuomio 15.9.1994 (Kok. 1994, s. I-4199, 30 kohta); asia C-431/92, komissio v. Saksa, tuomio 11.8.1995 (Kok. 1995, s. I-2189, 21 ja 22 kohta) ja asia C-207/97, komissio v. Belgia, tuomio 21.1.1999 (Kok. 1999, s. I-275, 24 kohta).

27 — Ks. mm. asia C-95/97, Région wallonne v. komissio, määräys 21.3.1997 (Kok. 1997, s. I-1787, 6 kohta) ja asia C-180/97, Regione Toscana, tuomio 1.10.1997 (Kok. 1997, s. I-5245, 6 kohta).

28 — Samat kohdat.

58. Äskettäin eli 8.2.2000 asiassa Emesa Sugar antamassaan tuomiossa [29] yhteisöjen tuomioistuin on nimenomaisesti sulkenut pois sen mahdollisuuden, että MMA:ita voitaisiin pitää perustamissopimuksessa tarkoitettuina jäsenvaltioina. Yhteisöjen tuomioistuin on näet todennut, että "vaikka MMA:t ovatkin assosioituneita maita ja alueita, joilla on erityiset siteet yhteisöön, ne eivät kuitenkaan ole viimeksi mainitun osa, ja ne ovat sen suhteen samassa asemassa kuin kolmannet maat". [30]

59. Koska Alankomaiden Antillit on MMA, sitä ei voida pitää perustamissopimuksessa tarkoitettuna jäsenvaltiona. [31]

60. Kantajan väitteestä, jonka mukaan kansallisessa valtiosäännössä annettaisiin sille laaja itsemääräämisoikeus Alankomaiden kuningaskuntaan nähden ja myönnettäisiin sille näin ollen oikeus nostaa kanne perustamissopimuksen 173 artiklan 2 kohdan määräysten nojalla riippumatta kanteesta, jonka Alankomaiden hallitus mahdollisesti nostaa, on muistutettava, ettei kansalliseen valtiosääntöön sisältyvien oikeussääntöjen mukainen toimivallan jako kuulu yhteisöjen tuomioistuimen arvioinnin piiriin. [32] Toisin sanoen yhteisön toimielinten tehtävänä ei ole antaa ratkaisua jäsenvaltioiden perustuslain mukaisesta toimivallan jaosta ja velvoitteista, joita voi olla valtion keskushallinnon viranomaisilla ja alueellisten yhteisöjen viranomaisilla. [33] Erimielisyydet, joita saattaa syntyä toimivallan sekä vastavuoroisten oikeuksien ja velvollisuuksien laajuuden arvioinnista, kuuluvat näin ollen jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan.

61. Kantajan väite, joka perustuu kansalliseen perustuslakiin, on näin ollen tehoton arvioitaessa perustamissopimuksen 173 artiklan toisen kohdan nojalla nostetun kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

62. Edellä esitetystä seuraa, että kantajalla ei ole kanneoikeutta perustamissopimuksen 173 artiklan toisen kohdan perusteella.

Alankomaiden Antillien kanteen tutkittavaksi ottaminen julistuksen perusteella

63. Kantaja vetoaa myös siihen, että julistuksessa annetaan sille kanneoikeus vaatia tuomioistuimessa kyseisen päätöksen

29 — Asia C-17/98, Emesa Sugar, tuomio 8.2.2000 (Kok. 2000, s. I-675).

30 — Saman tuomion 29 kohta.

31 — Tämän oikeuskäytännön mukaisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on äskettäin katsonut sellaisen kumoamiskanteen yhteydessä, jonka Alankomaiden Antillien hallitus oli nostanut komission asetuksessa, jolla oli otettu käyttöön suojatoimenpiteitä MMA:ista peräisin olevan riisin tuonnissa, että Alankomaiden Antilleilla ei ollut perustamissopimuksen 173 artiklan toiseen kohtaan perustuvaa kanneoikeutta (em. asiassa Nederlandse Antillen v. komissio annetun tuomion 43 kohta).

32 — Ks. mm. asia C-8/88, Saksa v. komissio, tuomio 12.6.1990 (Kok. 1990, s. I-2321, 13 kohta) tai em. asiassa Région wallonne v. komissio annetun määräyksen 7 kohta.

33 — Em. asiassa Région wallonne v. komissio annetun määräyksen 7 kohta.

nojalla toteutettujen toimenpiteiden kumoamista.

64. Tässä yhteydessä on muistettava, että julistuksen sisällöllä on oikeudellista merkitystä ainoastaan siltä osin kuin se kuvastuu siinä johdetun oikeuden säännöksessä, jonka vuoksi se on annettu. [34]

65. Alankomaiden hallitus on laatinut kyseisen julistuksen MMA-päätöksen perusteella.

66. Jotta kyseisellä julistuksella olisi oikeudellista merkitystä, edellytettäisiin siis sitä, että MMA-päätöksen määräysten tarkoituksena olisi vahvistaa yksityiskohtaiset menettelysäännöt, joita olisi noudatettava nostettaessa tuomioistuimessa kanteita kyseisen päätöksen soveltamiseksi toteutetuista toimenpiteistä.

67. MMA-päätöksen yleisestä rakenteesta ilmenee, että siinä pyritään panemaan täytäntöön MMA:iden ja jäsenvaltioiden väliseen assosiointijärjestelyyn liittyvät perustamissopimuksen määräykset, mutta ei määrätä yksityiskohtaisista prosessia koskevista säännöistä, joita olisi noudatettava jäsenvaltioiden ja MMA:iden nostaessa tuomioistuimessa kanteen sellaisista toimista, joita saatetaan toteuttaa MMA-päätöksen nojalla.

34 — Asia C-292/89, Antonissen, tuomio 26.2.1991 (Kok. 1991, s. I-745, 18 kohta).

68. MMA-päätöksen yleisestä rakenteesta ilmenee niin ikään, että jäsenvaltiot ovat yhteisön toimielinten etuoikeutettuja neuvottelukumppaneita menettelyssä, jossa kyseisen päätöksen mukaisesti toteutetaan toimenpiteitä tai muutetaan niitä.

69. Esimerkiksi MMA-päätöksen liitteessä IV olevan 1 artiklan 5 ja 7 kohdan mukaan ainoastaan jäsenvaltioilla on oikeus saattaa suojatoimenpiteiden toteuttamista koskeva komission päätös neuvoston käsiteltäväksi 10 työpäivän kuluessa sen tiedoksiantamisesta.

70. Edellä esitetystä ilmenee, että vaikka oletettaisiinkin, että kyseisessä julistuksessa annetaan Alankomaiden Antilleille oikeus nostaa kanne yhteisöjen tuomioistuimessa yhteisön toimielinten MMA-päätöksen nojalla toteuttamien toimien laillisuuden arvioimiseksi, sillä ei voi olla mitään oikeudellista merkitystä, koska MMA-päätöksen tarkoituksena ei ole määrätä kyseisen päätöksen mukaisesti toteutetuista toimenpiteistä tuomioistuimessa nostettavien kanteiden yhteydessä noudatettavista yksityiskohtaisista menettelysäännöistä.

71. Lisättäköön kuitenkin täydellisyyden vuoksi, etten ole sitä mieltä, että Alankomaiden hallitus olisi kyseisellä julistuksella tarkoittanut antaa Alankomaiden Antilleille tällaista oikeutta.

72. Kyseinen julistus kuuluu näet seuraavasti:

"Alankomaiden kuningaskunnan hallitus kiinnittää huomion kuningaskunnan perustuslailliseen rakenteeseen, sellaisena kuin se ilmenee 29 päivänä joulukuuta 1954 annetusta perustuslaista, ja erityisesti kuningaskuntaan kuuluvien maiden päätökseen sisältyviä määräyksiä koskevaan itsemääräämisoikeuteen sekä siihen, että tämä päätös on tästä syystä tehty yhteistyössä Alankomaiden Antillien ja Aruban hallitusten kanssa kuningaskunnassa voimassa olevien perustuslaillisten menettelytapojen mukaisesti.

Se julistaa, että tästä syystä Alankomaiden Antillien ja Aruban hallitukset huolehtivat tästä päätöksestä johtuvien velvoitteidensa täyttämisestä, sanotun vaikuttamatta sille itselleen perustamissopimuksesta ja päätöksestä johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin."

73. Näiden määräysten sanamuodosta ilmenee nimenomaisesti, että julistuksen tarkoituksena ei ole poiketa perustamissopimuksen tai MMA-päätöksen määräyksistä.

74. Kuten edellä on todettu, MMA-päätöksessä ei anneta yksityiskohtaisia menettelysääntöjä, joita olisi noudatettava jäsenvaltioiden ja MMA:iden nostaessa kanteita tuomioistuimessa toimenpiteistä, joita MMA-päätöksen nojalla saatettaisiin toteuttaa.

75. Perustamissopimuksessa ei myöskään anneta MMA:ille mitään erityistä oikeutta, joka koskisi tuomioistuimessa nostettavia kanteita, vaan sen oikeudet koskevat vain taloudellista, sosiaalista ja kulttuurin alaa. [35]

76. Lisäksi julistuksen sanamuodostakin ilmenee, että Alankomaiden hallitus ei ole antanut Alankomaiden Antilleille ja Aruballe erityisiä oikeuksia — eikä etenkään tuomioistuimessa nostettavia kanteita koskevia oikeuksia — vaan se on halunnut muistuttaa MMA:iden hallituksia siitä, että niiden on täytettävä päätöksestä johtuvat velvollisuutensa.

77. Julistusta ei siis voida tulkita siten, että siinä annettaisiin Alankomaiden Antilleille erityisiä oikeuksia tuomioistuimissa nostettavien kanteiden osalta.

78. Edellä esitetyn perusteella nyt käsiteltävään asiaan voidaan soveltaa perustamissopimuksen tuomioistuimissa nostettavia kanteita koskevia yleisiä määräyksiä eli perustamissopimuksen 173 artiklan määräyksiä.

Alankomaiden Antillien kanteen tutkittavaksi ottaminen perustamissopimuksen 173 artiklan kolmannen kohdan perusteella

35 — Ks. perustamissopimuksen 131—136 artikla.

79. Kantaja vaatii, että olisi sovellettava analogisesti edellä mainitussa asiassa parlamentti vastaan komissio annettua tuomiota. Se katsoo, että siltä osin kuin sen kanne koskee sille perustamissopimuksessa annettuja etuoikeuksia, se on tutkittava perustamissopimuksen 173 artiklan kolmannen kohdan perusteella.

80. En ole samaa mieltä. Edellä mainitussa asiassa parlamentti vastaan neuvosto antamallaan tuomiolla yhteisöjen tuomioistuin on pyrkinyt ratkaisemaan prosessuaalisen ongelman, joka koskee muiden yhteisön toimielinten kuin neuvoston ja komission nostamien kanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.[36] Kyseisessä tuomiossa pyritään säilyttämään toimielinten välinen tasapaino, mutta sen tarkoituksena ei ole antaa kanneoikeutta luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille, jotka katsovat yhteisön toimielimen toteuttaman yleisesti sovellettavan toimenpiteen loukkaavan etujaan.[37]

81. Perustamissopimuksen 173 artiklan kolmannessa kohdassa, joka on lisätty perustamissopimukseen kyseisen tuomion jälkeen, mukaellaan täysin kyseistä oikeuskäytäntöä.

82. On kiistatonta, että Alankomaiden Antillit ei ole yhteisön toimielin, joka osallistuisi sellaisten yhteisön toimien laatimiseen, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. Se ei siis voi vedota edellä mainittuun asiassa parlamentti vastaan neuvosto annettuun tuomioon.

83. Edellä esitetyn mukaisesti Alankomaiden Antillien kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi perustamissopimuksen 173 artiklan kolmannen kohdan perusteella.

Alankomaiden Antillien kanteen tutkittavaksi ottaminen perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan perusteella

84. Perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen hänelle osoitetusta päätöksestä tai päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu asetuksena tai toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua suoraan ja erikseen.

85. Koska riidanalainen asetus ei ole perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettu ARM:lle osoitettu päätös, on tutkittava, onko se yleisesti sovellettava vai onko sitä pidettävä asetuksen muodossa annettuna päätöksenä.

86. Jotta voitaisiin määrittää, onko toimenpide yleisesti sovellettava vai ei, on arvioitava sen luonnetta ja erityisesti niitä oikeusvaikutuksia, joita sen on tarkoitettu tuottavan tai joita se tosiasiallisesti tuottaa.[38]

36 — Tuomion 23 ja 24 kohta.

37 — Tuomion 25—27 kohta.

38 — Ks. mm. asia 307/81, Alusuisse Italia v. neuvosto ja komissio, tuomio 6.10.1982 (Kok. 1982, s. 3463, 8 kohta; Kok. Ep. VI, s. 547).

87. Neuvosto on toteuttanut asetuksella N:o 1036/97 lainsäädäntötoimenpiteitä, joita sovelletaan erotuksetta kaikkiin taloudellisiin toimijoihin, jotka kauppaavat MMA:ista peräisin olevaa riisiä Euroopan yhteisössä. Riidanalaisen asetuksen tarkoituksena ja vaikutuksena on kaikista MMA:ista peräisin olevan yhteisöön suuntautuvan riisintuonnin rajoittaminen.

88. Kyseinen asetus on siis yleisesti sovellettava eikä EY:n perustamissopimuksen 189 artiklassa (josta on tullut EY 249 artikla) tarkoitettu päätös.

89. Ei ole kuitenkaan mahdotonta, että toimi voisi koskea tiettyjä luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä *suoraan ja erikseen* siitä huolimatta, että se on yleisesti sovellettava. [39] On siis tutkittava, täyttääkö ARM nämä molemmat edellytykset.

90. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [40] yhteisön toimielimen toteuttaman yleisesti sovellettavan toimen voidaan katsoa koskevan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä *erikseen* ainoastaan, jos kyseisellä säännöksellä vaikutetaan kyseiseen henkilöön joidenkin tämän *erityisominaisuuksien* tai sellaisen *tosiasiallisen tilanteen* takia, jonka perusteella kyseinen henkilö erottuu kaikista muista. Siinä tapauksessa yrityksen katsotaan olevan "yritys, jota asia koskee" eli sen voidaan perustellusti katsoa kuuluvan sellaisten taloudellisten toimijoiden rajalliseen joukkoon, joiden oikeudelliseen asemaan toimi vaikuttaa sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista ja ovat yksilöitävissä samalla tavalla kuin se, jolle toimi on osoitettu. [41]

91. Kantaja väittää täyttävänsä nämä kaksi edellytystä.

92. Sen mielestä riidanalainen asetus koskee MMA:ita kokonaisuutena. Tästä se päättelee, että MMA:t muodostavat rajatun oikeushenkilöiden ryhmän.

93. Se väittää lisäksi, että Alankomaiden Antillit on oikeushenkilö, "jota toimenpiteet koskevat" yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

94. *Ensinnäkin* Alankomaiden Antillit väittää, että se erottuu tiettyjen erityispiirteidensä vuoksi muista MMA:ista. Kantaja väittää tässä yhteydessä, että riidanalaisessa asetuksessa asetetaan huo-

39 — Ks. mm. asia C-309/89, Codorniu v. neuvosto, tuomio 18.5.1994 (Kok. 1994, s. I-1853, 19 kohta).

40 — Ks. asia 25/62, Plaumann v. komissio, tuomio 15.7.1963 (Kok. 1963, s. 197; Kok. Ep. I, s. 181); em. asiassa Piraiki-Patraiki ym. v. komissio annetun tuomion 11 kohta ja em. asiassa Codorniu v. neuvosto annetun tuomion 20 kohta.

41 — Ks. mm. em. asiassa Piraiki-Patraiki ym. v. komissio annetun tuomion 17 ja 28 kohta ja asia C-390/95 P, Antillean Rice Mills ym. v. komissio, tuomio 11.2.1999 (Kok. 1999, s. I-769, 28 kohta).

mattavia rajoituksia sen yhdelle tärkeälle talouden alalle.

95. Kantajan esittämistä huomautuksista ilmenee, että riisinjalostamot vastasivat vain 0,9 prosentista Alankomaiden Antillien bruttokansantuotteesta vuonna 1996. Tämän luvun perusteella vaikuttaa vähintään epäilyttävältä, voitaisiinko tätä alaa pitää erityisen merkittävänä Alankomaiden Antillien talouden alana. Saattaisin arvioida tilannetta eri tavalla, jos talouden alan, jota riidanalainen asetus koskee, osuus kyseisen MMA:n bruttokansantuotteesta olisi huomattavasti suurempi. On siis tehtävä se päätelmä, ettei kantaja ole osoittanut, että riidanalainen asetus koskee sitä sellaisten erityisominaisuuksien vuoksi, joiden perusteella se eroaa muista MMA:ista, joita kyseinen asetus yhtä lailla koskee.

96. *Toiseksi* kantaja väittää, että Alankomaiden Antillit ovat sellaisessa tosiasiallisessa tilanteessa, joiden perusteella se erottuu kaikista muista samalla tavoin kuin se, jolle päätös on osoitettu, yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa, asiassa Piraiki-Patraiki ym. vastaan komissio annettuun tuomioon liittyvässä oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla. Tältä osin se esittää, että se vie ylivoimaisesti eniten riisiä MMA:ista yhteisöön ja että sillä hetkellä, kun asetus annettiin, neuvoston tiedossa oli tämä erityistilanne, mutta se ei ottanut sitä huomioon arvioidessaan tulevien suojatoimenpiteiden vaikutusta Alankomaiden Antillien talouteen.

97. Se, että komissiolla on erityissäännösten perusteella velvoite päätöstä tehdessään ottaa huomioon ne kielteiset seuraukset, joita sen päätöksellä saattaa olla jonkin valtion talouteen tai niille yrityksille, joita asia koskee, saattaa merkitä sitä, että kyseiset yritykset ovat yksilöitävissä,[42] sillä edellytyksellä, että ne näyttävät toteen, että ne ovat sellaisessa tosiasiallisessa tilanteessa, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista taloudellisista toimijoista.[43] Yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, että MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohtaan sisältyy tällaisia velvoitteita.[44]

98. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee siis, että yhteisön toimielimellä oleva tällainen velvoite on vain *indisio*, jonka perusteella oikeushenkilöt voivat näyttää toteen perustamissopimuksen 173 artiklan neljänteen kohtaan perustuvan erityisen, yksilöllisen ja henkilökohtaisen asiavaltuutensa. Jos nämä henkilöt esittävät tällaisen näytön, niiden on näin ollen katsottava kuuluvan "henkilöiden, joita asia koskee" rajattuun piiriin edellä mainitussa asiassa Piraiki-Patraiki ym. vastaan komissio annetussa tuomiossa tarkoitetulla tavalla.

99. Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja on vedonnut edellä mainitussa asiassa Neder-

42 — Em. asiassa Piraiki-Patraiki ym. v. komissio annetun tuomion 28 kohta.

43 — Ks. mm. em. asiassa Plaumann v. komissio annettu tuomio ja em. asiassa Piraiki-Patraiki ym. v. komissio annetun tuomion 28 kohta.

44 — Em. asiassa Antillean Rice Mills ym. v. komissio annetun tuomion 25—30 kohta.

landse Antillen vastaan komissio annettuun tuomioon, jossa otettiin vastaavanlaisessa tilanteessa tutkittavaksi kanne, jonka se oli nostanut perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan perusteella.

100. En kuitenkaan voi hyväksyä kantajan tätä koskevaa näkemystä, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut virheellisesti edellä mainittuun asiassa Piraiki-Patraiki ym. vastaan komissio annettuun tuomioon liittyvää yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.

101. Asiassa Antillean Rice Mills ym. vastaan komissio 14.9.1995 antamassaan ns. ARM-1-tuomiossa [45] ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut oikein edellä mainittua asiassa Piraiki-Patraiki ym. vastaan komissio annettuun tuomioon liittyvää oikeuskäytäntöä. Se on korostanut ensin, että MMA-päätökseen sisältyi yhteisön toimielimille annettu velvoite ottaa huomioon suunniteltujen päätösten vaikutus yksilöityjen tai yksilöitävissä olevien henkilöiden oikeudelliseen tilanteeseen. [46] Toiseksi se korosti, että henkilöiden, joilla oli tämä oikeus, oli esitettävä näyttö siitä, että ne ovat sellaisessa tosiasiallisessa tilanteessa, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista. [47] Kolmanneksi se totesi sellaisten niiden ennen kyseisten suojatoimenpiteiden toteuttamista tehtyjen sopimusten osalta, joiden täytäntöönpano oli estynyt yksinomaan tai osittain kyseisten toimenpiteiden toteuttamisesta, että "tällaisten sopimusten olemassaolo ei ole ainoa seikka, jonka nojalla voidaan rajata niiden yritysten määrä, joita toimenpide koskee, vaan että huomioon voidaan ottaa myös muita seikkoja". [48] Neljänneksi se totesi, että sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa kantajat olivat osoittaneet olevansa tilanteessa, joka antoi aihetta uskoa, että kantajat olivat "yrityksiä, joita toimenpiteet koskevat". [49] Se päätteli lopuksi, että "komission vaatimus tutkimatta jättämisestä on hylättävä". [50]

102. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis katsonut, että yhteisön toimielinten velvollisuus ottaa huomioon suunniteltujen suojatoimenpiteiden vaikutus MMA:iden talouteen tai niihin yrityksiin, joita asia koskee, on vain yksi indisio, jonka perusteella ne voivat esittää näyttöä omasta erityisestä, yksilöllisestä ja henkilökohtaisesta asiavaltuudestaan vaatia yhteisön toimielimen toteuttaman yleisesti sovellettavan toimen kumoamista.

103. Edellä mainitussa asiassa Nederlandse Antillen vastaan komissio antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei sitä vastoin tee tällaista selvitystä ja tutkimusta. Kyseisessä tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut yhteisön toimielinten *velvoitteen* ottaa huomioon suunniteltujen suojatoimenpiteiden mahdolliset vaikutukset MMA:iden talouteen olevan *riittävä peruste*, jonka nojalla henkilöiden, joilla on vastaavat oikeudet, voidaan katsoa olevan

45 — Yhdistetyt asiat T-480/93 ja T-483/93, Antillean Rice Mills ym. v. komissio, tuomio 14.9.1995 (Kok. 1995, s. II-2305).

46 — Tuomion 72 kohta.

47 — Saman tuomion 73 kohta.

48 — Saman tuomion 74 kohta.

49 — Saman tuomion 76 kohta.

50 — Saman tuomion 80 kohta.

edellä mainitussa asiassa Piraiki-Patraiki ym. v. komissio annetussa tuomiossa tarkoitettuja "henkilöitä, joita asia koskee". [51] Näin menetellessään se on soveltanut päinvastaisella tavalla yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Piraiki-Patraiki ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa soveltamaa päättelyä.

104. Tältä osin edellä mainitussa asiassa Nederlandse Antillen vastaan komissio annetun tuomion 57 kohta on erityisen kaunopuheinen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmentää siinä seuraavaa:

"On tietysti niin, ettei — kuten komissio korostaa — sen vahvistamiseen, että yhteisön toimenpide koskee erikseen johonkin jäsenvaltioon kuuluvaa alueellista yhteisöä, riitä, että tämä osoittaa toimenpiteen soveltamisen tai täytäntöönpanon saattavan vaikuttaa alueensa sosioekonomisiin olosuhteisiin — — Nyt esillä olevassa asiassa riidanalaiset asetukset kuitenkin koskevat kantajaa *erikseen*, sillä komissiolla oli niitä valmistellessaan MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan nojalla velvollisuus ottaa erityisesti huomioon kantajan tilanne." [52]

105. Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellut sen, että se on ottanut Alankomaiden Antillien kanteen tutkittavaksi, pelkästään sillä, että yhteisöjen toimielimillä on velvollisuus ottaa huomioon suunniteltujen toimenpiteiden vaikutus kyseisen MMA:n talouteen, vaikka edellä mainituissa asioissa Pitraiki-Patraiki ym. vastaan komissio ja Plaumann vastaan komissio annetuissa tuomioissa ja ARM-1-tuomiossa tämä velvoite on vain yksi indisio, jota on vahvistettava näytöllä siitä, että kyseinen toimi vaikuttaa kyseisiin henkilöihin *niille ominaisten erityispiirteiden* tai sellaisen *tosiasiallisen tilanteen* perusteella, jonka vuoksi ne erottuvat kaikista muista.

106. Edellä esitetystä seuraa, [53] että jotta noudatettaisiin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetettuja edellytyksiä, Alankomaiden on osoitettava, että neuvostolla olevan velvoitteen lisäksi ne ovat sellaisessa tosiasiallisessa tilanteessa, joka on niiden erityispiirre ja jonka vuoksi ne erottuvat kaikista muista MMA:ista.

107. Tässä yhteydessä kantaja vetoaa siihen, että se vie ylivoimaisesti eniten riisiä MMA:ista yhteisöön ja että sillä hetkellä, kun asetus annettiin, neuvoston tiedossa oli tämä erityistilanne, mutta se ei ottanut sitä huomioon arvioidessaan tulevien suojatoimenpiteiden vaikutusta Alankomaiden Antillien talouteen.

108. Tosiasiallinen tilanne, johon kantaja vetoaa, ei ole mielestäni sellainen, että kantaja erottuisi sen perusteella muista MMA:ista. Kantaja tyytyy näet vain viittaamaan merkittäviin sosioekonomisiin

51 — Tuomion 55—57 kohta.

52 — Kursivointi tässä.

53 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 97—101 kohta.

seurauksiin, joita riidanalaisen asetuksen soveltamisella saattaisi olla sen alueelle.

109. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [54] "sen vahvistamiseen, että yhteisön toimenpide koskee erikseen johonkin jäsenvaltioon kuuluvaa alueellista yhteisöä, ei riitä, että tämä osoittaa toimenpiteen soveltamisen tai täytäntöönpanon saattavan vaikuttaa alueensa sosioekonomisiin olosuhteisiin". [55]

110. Lisäksi on korostettava, että tässä tapauksessa taloudellinen toiminta, johon kyseinen asetus vaikuttaa, eli kolmansista maista peräisin olevan riisin käsittely Alankomaiden Antillien alueella, on sellaista kaupallista toimintaa, jota mikä tahansa oikeussubjekti voi harjoittaa milloin tahansa, joten Alankomaiden Antillit ei sen perusteella erotu mistä tahansa muusta MMA:sta. [56]

111. Kun otetaan lisäksi huomioon se, että kolmansista maista peräisin olevat tavarat saavat vain hyvin pienen arvonlisän MMA:issa, sen talouden alan vaikutus MMA:iden kehitykseen, johon riidanalainen asetus vaikuttaa, voi olla vain hyvin vähäinen. Kantaja täsmentää niin ikään, että riisinjalostusala vastasi vuonna 1996 vain 0,9 prosentista Alankomaiden Antillien bruttokansantuotteesta. Kantaja väittää näin ollen perusteettomasti, että riidanalaisesta asetuksesta olisi vakavia seurauksia sen merkittävälle talouden alalle.

112. Kun otetaan huomioon nämä eri seikat, on ilmeistä, ettei kantaja ole näyttänyt toteen, että riidanalainen asetus olisi vaikuttanut siihen sen erityisominaisuuksien tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen vuoksi, jonka perusteella se erottuisi kaikista muista MMA:ista.

113. Koska kantaja ei ole osoittanut riidanalaisen asetuksen koskevan sitä erikseen, ei ole tarpeen tutkia, koskeeko asetus sitä suoraan.

114. Edellä esitetystä seuraa, että kantajaa ei voida pitää yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettuna "henkilönä, jota asia koskee". Tästä syystä ehdotan, että sen kanne jätettäisiin tutkimatta.

115. Sen kanteen asiasisällön tutkiminen ei siten ole tarpeen.

54 — Ks. mm. asia T-238/97, Comunidad Autónoma de Cantabria v. neuvosto, määräys 16.6.1998 (Kok. 1998, s. II-2271, 21 ja 22 kohta) ja asia T-609/97, Regione Puglia v. komissio ja Espanja, määräys 23.10.1998 (Kok. 1998, s. II-4051, 21 ja 22 kohta).

55 — Em. asiassa Nederlandse Antillen v. komissio annetun tuomion 57 kohta.

56 — Ks. vastaavasti em. asiassa Plaumann v. komissio annettu tuomio.

IV Alankomaiden hallituksen asiassa C-301/97 esittämät perusteet ja väitteet

116. Alankomaiden hallitus esittää kanteensa tueksi seitsemän perustetta, jotka koskevat seuraavia seikkoja:

— oikeusvarmuuden periaatteen loukkaaminen;

— GATTin sääntöjen rikkominen;

— MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohdan rikkominen;

— MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan rikkominen;

— harkintavallan väärinkäyttö;

— MMA-päätöksen liitteen IV mukaisen suojatoimenpiteiden muuttamista koskevan menettelyn noudattamatta jättäminen ja

— EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan (josta on tullut EY 253 artikla) rikkominen.

V Asian tarkastelu

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee oikeusvarmuuden periaatteen rikkomista

Väitteet ja niiden perustelut

117. Alankomaiden hallitus väittää ensimmäisessä kanneperusteessaan neuvoston loukanneen oikeusvarmuuden periaatetta, kun se ei ole määrittänyt sitä, mikä on asianomaisten yritysten ja MMA:iden oikeudellinen tilanne silloin, kun riidanalaisen asetuksen 1 artiklan mukainen tariffikiintiö on tullut käytetyksi. Sen mielestä tällainen täsmennys olisi ollut välttämätön, koska tässä tapauksessa olisi ollut ajateltavissa kaksi oikeudellisesti täysin vastakkaista tilannetta. Ensimmäisen vaihtoehdon mukaan MMA:illa ei olisi kiintiön tultua käytetyksi ollut oikeutta tuoda riisiä Euroopan yhteisöön; toisen vaihtoehdon mukaan riisin tuonti olisi ollut mahdollista, mutta ainoastaan sillä edellytyksellä, että tuontiin liittyvät tullit olisi maksettu. Tämä epävarmuus on ristiriidassa oikeusvarmuuden periaatteen kanssa.

118. Neuvosto ja komissio sekä Espanjan ja Italian hallitukset kiistävät tämän väitteen oikeellisuuden.

Kannanotto

119. Oikeusvarmuuden periaate on yhteisön oikeuden perustavanlaatuinen periaate,[57] joka edellyttää muun muassa sitä, että oikeussäännöt, joissa asetetaan velvoitteita niille, joille säännöt on osoitettu, ovat selviä ja täsmällisiä, jotta nämä voisivat saada yksiselitteisesti selville oikeutensa ja velvollisuutensa.[58]

120. Koska nyt käsiteltävässä asiassa on kyseessä asianomaisten taloudellisten toimijoiden eli MMA:ista riisiä vievien yritysten oikeudellinen tilanne sen jälkeen, kun tariffikiintiö on käytetty, riidanalaisen asetuksen tarkoitus ja sen soveltamisen seuraukset ovat selviä, vaikka seurauksia ei ole ilmaistu nimenomaisesti.

121. Riidanalaisen asetuksen 1 artiklassa rajoitetaan näet tullinimikkeeseen NC 1006[59] kuuluvan MMA:ista peräisin olevan riisin sitä määrää, joka voidaan tuoda tullitta, mutta siinä ei pyritä kieltämään MMA:ista peräisin olevien tavaroiden tuontia. Tariffikiintiön määrääminen merkitsee vastakohtaispäättelyn perusteella väistämättä sitä, että kiintiön ylittävistä määristä kannetaan normaalisti sovellettavat tullit.

122. Tällaisen tulkinnan kyseisestä säännöksestä vahvistaa riidanalaisen asetuksen tavoite, sellaisena kuin se on täsmennettynä sen johdanto-osassa. Asetuksella pyritään korjaamaan yhteisön riisimarkkinoilla todetut häiriöt, joita MMA:ista peräisin olevan riisin runsas tuonti on aiheuttanut. Tätä varten yhteisön lainsäätäjä on toteuttanut suojatoimenpiteitä MMA-päätöksen säännösten mukaisesti. Näihin toimenpiteisiin kuuluu MMA:ista peräisin olevan riisin tullittoman tuonnin rajoittaminen, mutta ei tuonnin kieltäminen. Toimenpide, jolla kiellettäisiin kaikki tuonti MMA:ista Euroopan yhteisöön, olisi lisäksi perustamissopimuksen 131 artiklan määräysten vastainen. Kyseisessä artiklassa määrätään nimittäin siitä, että assosioinnin tavoitteena on vahvistaa läheiset taloudelliset suhteet MMA:iden ja yhteisön välille. MMA:ista peräisin olevien tavaroiden tuontikielto olisi ristiriidassa perustamissopimuksen 131 artiklan kanssa ja MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan kanssa, jonka mukaan valitun suojatoimenpiteen on oltava suhteellisuusperiaatteen mukainen.

57 — Ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 205/82—215/82, Deutsche Milchkontor ym., tuomio 21.9.1983 (Kok. 1983, s. 2633; Kok. Ep. VII, s. 229).

58 — Ks. mm. asia 169/80, Gondrand, tuomio 9.7.1981 (Kok. 1981, s. 1931); yhdistetyt asiat 92/87 ja 93/87, komissio v. Ranska ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 22.2.1989 (Kok. 1989, s. 405, 22 kohta) ja asia C-143/93, Van Es Douane Agenten, tuomio 13.2.1996 (Kok. 1996, s. I-431, 27 kohta).

59 — Eli MMA:ista peräisin oleva osittain hiottu riisi, johon sovelletaan alkuperän päällekkäisyyttä koskevaa sääntöä.

123. Edellä mainitussa asiassa Emesa Sugar [60] antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut tämän tulkinnan ja todennut, että tariffikiintiön kaltaisen suojatoimenpiteen käyttöönotto merkitsee sitä, että "tämän määrän tultua täyteen tuotteita voidaan kuitenkin tuoda maahan, kunhan vaaditut tullit maksetaan".

124. Näin ollen toisin kuin Alankomaiden hallitus väittää, neuvosto ei ole loukannut oikeusvarmuuden periaatetta jättäessään ilmoittamatta nimenomaisesti siitä, mikä asianomaisten yritysten ja MMA:iden oikeudellinen tilanne on sen jälkeen kun riidanalaisen asetuksen 1 artiklan mukainen tariffikiintiö on käytetty. Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa ei siten ole perusteltu.

Toinen kanneperuste, joka koskee suojatoimenpiteistä tehdyn sopimuksen 7 artiklan 5 kohdan rikkomista

Väitteet ja niiden perustelut

125. Alankomaiden hallitus väittää, että neuvosto on rikkonut suojatoimenpiteistä tehdyn sopimuksen 7 artiklan 5 kohtaa, koska asetus N:o 1036/97 on annettu kahden vuoden kuluessa asetuksen N:o 304/97 voimassaolon päättymisestä.

126. Sen mielestä suojatoimenpiteistä tehdyn sopimuksen 7 artiklan 5 kohdalla, jossa asetetaan selkeä, täsmällinen ja ehdoton velvollisuus, on välitön vaikutus.

127. Sitä on sen mukaan sovellettava myös yhteisön ja MMA:iden välisiin suhteisiin, koska MMA:ita pidetään WTO:n perustamisesta tehdyn sopimuksen osalta kolmansina maina. [61]

Kannanotto

128. Se, kuuluvatko vuoden 1994 GATT-sopimuksen yhteydessä tehdyt sopimukset niihin oikeussääntöihin, joiden kannalta yhteisöjen tuomioistuimen on tutkittava yhteisön toimien laillisuutta, on ratkaistu asiassa Portugali vastaan neuvosto 23.11.1999 annetulla tuomiolla. [62]

129. Kyseisessä asiassa Portugali vaati yhteisymmärryspöytäkirjojen tekemisestä

60 — Tuomion 45 kohta.

61 — Ks. tältä osin 15.11.1994 annettu lausunto 1/94 (Kok. 1994, s. I-5267).

62 — Asia C-149/96, Portugali vastaan neuvosto, tuomio 23.11.1999 (Kok. 1999, s. I-8395).

Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan sekä Intian tasavallan välillä sopimusten tekemisestä tekstiilituotteiden markkinoille pääsystä 26 päivänä helmikuuta 1996 tehdyn neuvoston päätöksen 96/386/EY [63] kumoamista siltä osin kuin siinä rikottiin tiettyjä oikeussääntöjä ja WTO:n ja erityisesti GATTin perustavanlaatuisia periaatteita.

130. Yhteisöjen tuomioistuin ei ole ratkaisussaan nojautunut siihen, onko sopimusten määräyksillä välitön vaikutus vai ei, vaan se on tutkinut sitä erityistä tilannetta, joka kansainvälisessä oikeusjärjestyksessä on luotu kyseisten sopimusten täytäntöönpanolla.

131. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että kummankin sopimuspuolen tehtävänä on määritellä omat oikeudelliset keinonsa sitoumustensa täysimääräisen noudattamisen varmistamiseksi, ellei itse sopimuksessa, sellaisena kuin se on tulkittuna kohteensa ja tavoitteensa perusteella, määritellä näitä keinoja.

132. Yhteisön oikeusjärjestyksen mukaisista keinoista yhteisöjen tuomioistuin pitää todellisuudessa merkityksellisenä ainoastaan *sopimuksen täytäntöönpanon vastavuoroisuutta*. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että yhteisön tärkeimpien kauppakumppaneiden tuomioistuimet eivät valvo kansallisten oikeussääntöjen laillisuutta WTO-sopimusten kannalta, joten vastavuoroisuutta koskeva edellytys ei yleisesti täyty.

133. Yhteisöjen tuomioistuin on näin ollen päätellyt, että "WTO-sopimukset eivät luonteensa ja rakenteensa vuoksi periaatteessa kuulu niihin normeihin, joihin nähden yhteisöjen tuomioistuin valvoo yhteisön toimielinten toimenpiteiden lainmukaisuutta". [64]

134. Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi täsmentänyt, että "yhteisöjen tuomioistuimen on valvottava yhteisön toimenpiteen lainmukaisuutta WTO:n sääntöihin nähden vain, jos yhteisön tarkoituksena on ollut panna täytäntöön WTO:n yhteydessä hyväksymänsä erityinen velvoite taikka jos kyseisessä yhteisön toimenpiteessä nimenomaisesti viitataan WTO-sopimusten tiettyihin määräyksiin". [65]

135. Nyt käsiteltävässä asiassa on kiistatonta, että riidanalaisen asetuksen tarkoituksena on soveltaa MMA-päätöksen 109 artiklaa ja että siinä ei pyritä varmistamaan WTO:n yhteydessä hyväksytyn erityisen velvoitteen täytäntöönpanoa eikä myöskään viitata nimenomaisesti WTO-sopimuksen tiettyihin määräyksiin.

63 — EYVL L 153, s. 47.

64 — Em. asiassa Portugali v. neuvosto annetun tuomion 47 kohta.

65 — Saman tuomion 49 kohta.

136. Näin ollen ehdotan asiassa Portugali vastaan neuvosto annettuun tuomioon liittyvän oikeuskäytännön mukaisesti, että yhteisöjen tuomioistuin toteaisi, että Alankomaiden kuningaskunta ei voi perustellusti väittää, että riidanalainen asetus olisi annettu WTO:n tiettyjen oikeussääntöjen ja tiettyjen perustavanlaatuisten periaatteiden vastaisesti, muun muassa suojatoimenpiteistä tehdyn päätöksen 7 artiklan 5 kohdan vastaisesti.

Kolmas kanneperuste, joka koskee MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohdan rikkomista

Tämä peruste on kaksiosainen.

Kolmannen kanneperusteen ensimmäinen osa

Väitteet ja niiden perustelut

137. Alankomaiden hallitus väittää kanneperusteensa ensimmäisessä osassa perustamissopimuksen 132 artiklan määräyksistä seuraavan, että MMA:ille assosioinnin vaiheittaisen toteuttamisen yhteydessä annettuja etuja ei voida enää kyseenalaistaa sellaisista syistä, jotka liittyvät MMA:ista tuotujen tuotteiden määrään tai hintatasoon.

138. Alankomaiden hallitus korostaa, että MMA-päätöksen tarkoituksena on perustamissopimuksen 131 artiklan mukaan edistää MMA:iden taloudellista ja sosiaalista kehitystä ja vahvistaa läheiset taloudelliset suhteet niiden ja koko yhteisön välille. Perustamissopimuksen 133 artiklan mukaan MMA:ista tuotavista tavaroista kannettavien tullien poistaminen kokonaan tuotaessa niitä jäsenvaltioihin on yksi keino edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

139. Sen mukaan näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sitä, että MMA:ista peräisin olevien tuotteiden määrä tai hinnat eivät voi olla perusteena suojatoimenpiteiden toteuttamiselle. Jos hyväksyttäisiin se, että nämä syyt voisivat olla tällaisten toimenpiteiden toteuttamisen perusteena, MMA-säännösten päämäärien, joihin kuuluu perustamissopimuksen 3 artiklan r alakohdan mukaan kaupankäynnin lisääminen, toteutuminen vaarannettaisiin lopullisesti. Suojatoimenpiteillä vähennettäisiin siten olemattomiin luontainen kaupan kehitys, joka on perustamissopimuksen tavoitteena.

140. Alankomaiden hallitus myöntää, että yhteisöllä on oikeus toteuttaa suojatoimenpiteitä, mutta ainoastaan siinä tapauksessa, että perustamissopimuksen 134 artiklan mukaiset edellytykset täyttyvät. Se väittää, että jos tilanne arvioitaisiin toisin, sillä vaarannettaisiin yhteisön ja MMA:iden välisen kaupan vapauttamista koskeva periaate.

141. Neuvosto ja komissio sekä Espanjan ja Italian hallitukset kiistävät Alankomaiden hallituksen väitteiden oikeellisuuden.

Kolmannen kanneperusteen toinen osa

Väitteet ja niiden perustelut

Kannanotto

142. Käsitellessäni Alankomaiden hallituksen asiassa C-110/97 nostamaa kannetta olen päätynyt ehdottamaan yhteisöjen tuomioistuimelle, että kanne hylättäisiin perusteettomana. [66] Koska Alankomaiden hallituksen kolmannen kanneperusteensa ensimmäisen osan tukemiseksi esittämät väitteet ovat täysin samat kuin asiassa C-110/97 esitetyt, viittaan perusteluihin, jotka olen siinä yhteydessä esittänyt. [67]

143. Asiassa C-110/97 esitettyjen perusteiden mukaisesti ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin toteaisi, että toisin kuin Alankomaiden hallitus väittää, perustamissopimuksen 132 artiklaa ei voida tulkita siten, ettei MMA:ille assosioinnin vaiheittaisen toteuttamisen yhteydessä annettuja etuuksia voitaisi kyseenalaistaa sellaisista syistä, jotka liittyvät MMA:ista tuotavien tuotteiden määriin tai hintatasoon. Kolmannen kanneperusteen ensimmäinen osa on siis perusteeton.

144. Alankomaiden hallitus väittää kolmannen perusteensa toisessa osassa lähinnä, ettei neuvosto ole näyttänyt toteen, että MMA:ista peräisin olevan riisin tuonti olisi määränsä tai hintatasonsa vuoksi ollut vaarassa aiheuttaa merkittäviä häiriöitä yhteisön riisimarkkinoille.

145. Sen mielestä neuvoston väite, jonka mukaan MMA:ista peräisin olevan riisin yhteisön alueelle *tuodut määrät* olisivat edelleen olleet yhteisön markkinoita häiriöillä uhkaava tekijä, on paikkansapitämätön.

146. Se väittää tässä yhteydessä, että yhteisön indica-riisin tuotanto ei ole riittävää kattamaan yhteisön tarpeita. Se katsoo, että indica-riisin rakenteellista alijäämää ei voida korvata MMA:ista peräisin olevan riisin tuonnilla. Se lisää, että Ruotsin kuningaskunnan, Suomen tasavallan ja Itävallan tasavallan liittyminen Euroopan unioniin on vain pahentanut jo ennestään herkkää tilannetta.

66 — Ks. tänään kyseisessä asiassa esittämäni ratkaisuehdotuksen 64—69 kohta.

67 — Samat kohdat.

147. Alankomaiden hallitus kiistää lisäksi *syy-yhteyden* olemassaolon MMA:ista peräisin olevan riisin tuonnin ja yhteisön riisimarkkinoiden häiriöiden uhan välillä. Se väittää, että yhteisön markkinoilla todetut häiriöt johtuvat kolmansista maista, muun muassa Amerikan yhdysvalloista ja Egyptistä peräisin olevan riisin runsaasta tuonnista, jonka tiettyjen tariffikiintiöiden avaamisesta ja hallinnoinnista riisin ja riisinjyvien tuonnissa 24 päivänä heinäkuuta 1996 annetun neuvoston asetuksen N:o 1522/96 täytäntöönpano on mahdollistanut. [68]

148. Lopuksi Alankomaiden hallitus toteaa asian C-110/97 yhteydessä esitettyjen seikkojen perusteella, että vaikka MMA:ista peräisin olevan riisin *hinnan* väitetään olevan halvempi kuin yhteisön riisin hinnan, MMA:ista peräisin oleva riisi on todellisuudessa selvästi kalliimpaa kuin yhteisön riisi.

Kannanotto

149. On korostettava, että Alankomaiden hallitus toistaa nyt käsiteltävässä asiassa täysin samat väitteet kuin se on esittänyt asian C-110/97 yhteydessä. Tukeakseen esitystään se esittää lisäksi samat tosiseikat kuin edellä mainitun asian yhteydessä. [69]

150. Olen esittänyt asian C-110/97 yhteydessä laajasti syyt, joiden vuoksi katson, että Alankomaiden kuningaskunta ei ole esittänyt näyttöä siitä, että neuvosto olisi tehnyt ilmeisen arviointivirheen. [70]

151. Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin toteaisi, että neuvoston ei ole osoitettu tehneen ilmeistä arviointivirhettä soveltaessaan MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohtaa. Kolmannen kanneperusteen toinen kohta on näin ollen todettava perusteettomaksi.

Neljäs kanneperuste, joka koskee MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan rikkomista

Tämä kanneperuste on viisiosainen, ja käsittelen eri osat peräjälkeen.

68 — EYVL L 190, s. 1. Kyseinen asetus annettiin GATTin yhteydessä tehtyjen sopimusten seurauksena.

69 — Ks. tältä osin Alankomaiden kuningaskunnan kannekirjelmänsä 79 kohdassa antamat tiedot.

70 — Ks. kyseisessä asiassa tänään esittämäni ratkaisuehdotuksen 83—103 kohta.

Neljännen kanneperusteen ensimmäinen osa

Väitteet ja niiden perustelut

152. Neljännen kanneperusteensa ensimmäisessä osassa Alankomaiden hallitus väittää, että neuvosto ei ole noudattanut perustamissopimuksen erityisassosiointijärjestelyn mukaista EY/MMA/AKT/kolmannet maat -etuuskohteluiden järjestystä, koska riidanalaisen asetuksen vaikutuksesta MMA:ista peräisin olevasta riisistä tulee kalliimpaa kuin kolmansista maista tai AKT-valtioista peräisin olevasta riisistä.

153. Tältä osin Alankomaiden hallitus vetoaa siihen, että yhteisö rajoitti kuorittua riisiä vastaavan riisin tuontia tullitta MMA:ista 69 610 tonniin 1.5. ja 30.11.1997 välisenä aikaan, kun saman ajanjakson aikana asetuksen N:o 1522/96 perusteella oli mahdollista tuoda kolmansista maista huomattavasti enemmän riisiä.

154. Näin menetellessään neuvosto on sen mielestä asettanut MMA:t epäedulliseen taloudelliseen asemaan kolmansiin maihin nähden. Alankomaiden hallitus päättelee tämän perusteella, että perustamissopimuksen neljännen osan erityisassosiointijärjestelyn mukaista EY/MMA/AKT/kolmannet maat -etuuskohteluiden järjestystä [71] ei ole noudatettu.

71 — Ks. ARM-1-tuomion 142 kohta.

Kannanotto

155. Siltä osin kuin Alankomaiden hallitus vetoaa samoihin tosiseikkoihin [72] ja oikeudellisiin seikkoihin kuin asiassa C-110/97, viittaan siinä yhteydessä esittämiini näkemyksiin. [73]

156. Asian C-110/97 yhteydessä esittämieni perustelujen mukaisesti katson, että asetuksen N:o 1036/97 soveltamisella ei ole asetettu AKT-maita ja kolmansia maita selvästi edullisempaan kilpailuasemaan kuin MMA:ita.

Neljännen kanneperusteen toinen osa

Väitteet ja niiden perustelut

157. Neljännen perusteensa toisessa osassa Alankomaiden hallitus väittää, että neuvosto on laiminlyönyt sen tutkimisen, voisiko sen toteuttamilla suojatoimenpiteillä olla kielteisiä vaikutuksia Alankomaiden Antillien ja Aruban talouteen.

72 — Ks. sen kannekirjelmän 83 ja 84 kohta.

73 — Ks. kyseisessä asiassa tänään esittämäni ratkaisuehdotuksen 112—115 kohta.

158. Tältä osin Alankomaiden hallitus väittää saaneensa virallisen tiedon siitä, että ennen kuin PMA-päätöksen liitteen IV määräysten [74] mukaisesti toimivaltaisen komitean kokousta oli edes pidetty 11.4.1997, komissio oli jo tehnyt päätöksensä määrätä uusia suojatoimenpiteitä asetuksen N:o 304/97 mukaisten suojatoimenpiteiden voimassaolon päätyttyä.

159. Alankomaiden hallitus ilmoittaa, että tätä koskevat todisteet löytyvät neuvoston työryhmän 27.5.1997 päivätystä mietinnöstä. [75]

Kannanotto

160. Kuten asiassa C-110/97, [76] Alankomaiden hallitus ei ole tukenut väitteitään todisteilla. [77]

74 — MMA-päätöksen liitteessä IV olevan 1 artiklan 2 kohdan mukaan tämä komitea koostuu jäsenvaltioiden edustajista, ja sen puheenjohtajana on komission edustaja. Se on neuvoa-antava. Komission on kyseisen artiklan kolmannen kohdan mukaan kuultava sitä ennen suojatoimenpiteiden toteuttamista. Sen lausunto ei sido komissiota.

75 — Asiakirja nro 8498/97 (Limite, MMA 23, fin 173). Ks. Alankomaiden hallituksen kannekirjelmän 89 ja 114 kohta.

76 — Ks. kyseisessä asiassa tänään esittämäni ratkaisuehdotuksen 120—122 kohta.

77 — Esimerkiksi 27.5.1997 päivätty neuvoston työryhmän mietintö ei sisälly yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyihin asiakirjoihin.

161. Neljännen kanneperusteen toinen osa ei siis ole perusteltu.

Neljännen kanneperusteen kolmas osa

Väitteet ja niiden perustelut

162. Tämän kanneperusteen kolmannessa osassa kantaja väittää neuvoston loukanneen suhteellisuusperiaatetta valitessaan suojatoimenpiteeksi tariffikiintiön vähimmäishinnan asemesta.

163. Se vetoaa tässä yhteydessä siihen, että vähimmäishinnan valinta olisi ollut asianmukaisempi keino neuvoston tavoitteleman päämäärän — eli Alankomaiden Antilleilta peräisin olevan riisin [78] ylituotannon välttämisen — saavuttamiseksi ja indica-riisin tuotannon alijäämän korvaamiseksi yhteisön markkinoilla. Lisäksi Alankomaiden kuningaskunta toteaa, että vähimmäishinnan asettamisella olisi vältetty se, että kyseiset yritykset joutuvat lopettamaan kokonaan riisin viennin Euroopan yhteisöön.

78 — Kutsutaan myös Antilleilta peräisin olevaksi riisiksi.

Kannanotto

164. Asian C-110/97 yhteydessä olen esittänyt syyt, joiden vuoksi katson, ettei Alankomaiden hallitus ole esittänyt näyttöä siitä, että neuvosto olisi tehnyt ilmeisen arviointivirheen. [79] Siltä osin kuin Alankomaiden hallitus vetoaa samoihin tosiseikkoihin ja oikeudellisiin seikkoihin, viittaan kyseisen asian yhteydessä esittämiini näkemyksiin. [80]

165. Lisäksi, kuten edellä olen jo todennut, [81] riidanalaisten toimenpiteiden käyttöönotolla ei missään tapauksessa kielletä Antilleilta peräisin olevan riisin vientiä yhteisöön kiintiön tultua käytetyksi. Näin ollen väite, jonka mukaan olisi otettu käyttöön toimenpide, jolla riisin vienti yhteisöön olisi kielletty Alankomaiden Antillien oikeuden mukaan perustetuilta yrityksiltä, on täysin perusteeton.

166. Tästä syystä katson, että Alankomaiden hallitus ei ole näyttänyt toteen, että vähimmäishinnan käyttöönotto olisi aiheuttanut vähemmän häiriöitä MMA:iden ja erityisesti Alankomaiden Antillien ja Aruban taloudelle ja ollut yhtä tehokas keino yhteisön lainsäätäjän tavoittelemien päämäärien saavuttamiseksi kuin riidanalainen toimenpide.

167. Edellä esitetyn perusteella neljännen kanneperusteen kolmas osa on perusteeton.

Neljännen kanneperusteen neljäs osa

Väitteet ja niiden perustelut

168. Tämän kanneperusteen neljännessä osassa kantaja katsoo, että MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohtaa on rikottu siltä osin kuin tuojilta vaaditaan niin suuri takaus, että riisialan tuontitodistusten järjestelmän soveltamista koskevia erityisiä yksityiskohtaisia sääntöjä koskevaa lainsäädäntöä ei voida soveltaa. [82]

169. Alankomaiden hallitus vetoaa väitteensä tueksi siihen, että vaaditun takauksen määrä on suhteeton verrattuna MMA-päätöksellä tavoiteltuun päämäärään. Se arvioi, että on täysin epätavallista, että MMA:ista peräisin olevaan tuontiin sovel-

79 — Kyseisessä asiassa tänään esittämäni ratkaisuehdotuksen 129—134 kohta.

80 — Kyseiset kohdat.

81 — Tämän ratkaisuehdotuksen 119—124 kohta.

82 — Vilja- ja riisialan tuonti- ja vientitodistusten järjestelmän soveltamista koskevista erityisistä yksityiskohtaisista säännöistä 23 päivänä toukokuuta 1995 annettu komission asetus (EY) N:o 1162/95 (EYVL L 117, s. 2).

lettava takaus olisi määrältään yhtä suuri kuin kolmansiin maihin sovellettavat tullit.

Kannanotto

170. Neljännen kanneperusteen neljännen osan tukemiseksi esitetyt väitteet ovat samat kuin ne, jotka Alankomaiden hallitus on esittänyt asiassa C-110/97.

171. Näin ollen katson asian C-110/97 käsittelyn yhteydessä esittämistäni syistä, [83] että Alankomaiden hallitus ei ole näyttänyt toteen neuvoston loukanneen suhteellisuusperiaatetta toteuttaessaan riidanalaisen toimenpiteen. Tästä syystä ehdotan, että neljännen kanneperusteen neljäs osa todetaan perusteettomaksi.

Neljännen kanneperusteen viides osa

Väitteet ja niiden perustelut

172. Lopuksi Alankomaiden hallitus väittää neljännen kanneperusteensa viidessä eli viimeisessä osassa, että neuvosto on loukannut MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan mukaista suhteellisuusperiaatetta siltä osin kuin sen annettua peräjälkeen asetukset N:o 304/97 ja N:o 1036/97, sen menettelyä ei voitu enää pitää poikkeuksellisena ja väliaikaisena.

Kannanotto

173. On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [84] neuvostolla on laaja harkintavalta MMA-päätöksen 109 artiklan soveltamisessa. Ainoastaan toimenpiteen ilmeisellä soveltumattomuudella sillä tavoitellun päämäärän saavuttamiseen saattaa olla vaikutusta sen laillisuuteen. [85]

174. Komissio päätti pidentää ensimmäisten, asetuksella N:o 304/97 käyttöön ottamiensa suojatoimenpiteiden vaikutuksia todettuaan vakavia häiriöitä yhteisön riisimarkkinoilla. Näyttöä siitä, että riidanalaisen asetuksen antamiseksi edellytetyt aineelliset edellytykset eivät olisi täyttyneet, ei ole esitetty. Tästä syystä komissiota ei voida arvostella siitä, että se on toiminut

83 — Kyseisessä asiassa tänään esittämäni ratkaisuehdotuksen 139—143 kohta.

84 — Ks. em. asiassa Piraiki-Patraiki ym. v. komissio annetun tuomion 40 kohta ja em. asiassa Antillean Rice Mills ym. v. komissio annetun tuomion 48 kohta.

85 — Em. asiassa Emesa Sugar annetun tuomion 53 kohta.

ripeästi ryhtyessään yhteisen maatalouspolitiikan asianmukaisen toiminnan edellyttämiin toimenpiteisiin.

175. Väite, joka koskee uusien toimenpiteiden poikkeuksellisuutta, ei vaikuta tässä yhteydessä perustellulta. Alankomaiden hallitus ei ole näet osoittanut, että yhteisön toimielimillä olisi tuolloin ollut tapana ratkaista yhteisön riisimarkkinoilla todettuja epätasapainotiloja antamalla peräjälkeen asetuksia, joilla olisi pyritty rajoittamaan MMA:ista peräisin olevan riisin tuontia.[86] Jos sitä vastoin olisi annettu useita tällaiseen rajoittamiseen tähtääviä asetuksia, yhteisön toimielimet eivät mielestäni enää täyttäisi vaatimusta, jonka mukaan tällaisiin toimenpiteisiin turvaudutaan vain poikkeuksellisesti.

176. Koska asetuksella N:o 1036/97 käyttöön otetut toimenpiteet ovat ajallisesti rajoitettuja, ei voida myöskään katsoa, etteivät neuvoston toimenpiteet olisi väliaikaisia.

177. Tästä syystä ehdotan, että neljännen kanneperusteen viides osa todetaan perusteettomaksi.

86 — Muistutettakoon siitä, että riidanalainen asetus on vasta toinen suojatoimenpide.

178. Edellä esitetyn perusteella MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan rikkomista koskeva neljäs kanneperuste on todettava perusteettomaksi.

Viides kanneperuste, joka koskee harkintavallan väärinkäyttöä

Väitteet ja niiden perustelut

179. Alankomaiden hallitus arvioi viidennessä kanneperusteessaan neuvoston ja komission käyttäneen harkintavaltaansa väärin käyttäessään MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohtaan perustuvaa toimivaltaansa toiseen tarkoitukseen kuin siihen, jota varten se on annettu.

180. Alankomaiden hallituksen mukaan on ilmeistä, että komissio ja neuvosto halusivat kyseisillä peräkkäin toteutetuilla suojatoimenpiteillä rajoittaa MMA:ista peräisin olevan riisin tuontia. Tästä syystä niiden olisi pitänyt käyttää MMA-päätöksen mukaista muuttamismenettelyä. Jotta toivottu muutos olisi voitu tehdä, se olisi kuitenkin edellyttänyt jäsenvaltioiden ja väistämättä myös Alankomaiden kuningaskunnan yksimielistä päätöstä. Tästä syystä oli turvauduttu MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohdan mukaisiin suojatoimenpiteisiin, vaikka olisi pitänyt käyttää

MMA-päätöksen mukaista muuttamismenettelyä.

Kannanotto

181. Tämän viidennen kanneperusteen tueksi esitetyt väitteet ovat samat kuin ne, jotka Alankomaiden hallitus on esittänyt asiassa C-110/97.

182. Asian C-110/97 käsittelyn yhteydessä esittämistäni syistä [87] katson, ettei Alankomaiden hallitus ole esittänyt näyttöä siitä, että neuvosto olisi riidanalaisen toimenpiteen toteuttaessaan käyttänyt harkintavaltaansa väärin. Tästä syystä ehdotan, että viides kanneperuste todetaan perusteettomaksi.

Kuudes kanneperuste, joka koskee MMA-päätöksen liitteen IV mukaisen suojatoimien muuttamismenettelyn noudattamatta jättämistä

183. Tämän kanneperusteensa tueksi Alankomaiden hallitus väittää neuvoston laiminlyönnin MMA-päätöksen liitteessä IV olevaan 1 artiklan 2 kohtaan perustuvan velvoitteensa kuulla komiteaa. Se katsoo lisäksi, että neuvosto ja komissio olivat laiminlyöneet Alankomaiden Antillien ja Aruban kuulemisen suunnitellusta toimenpiteestä. Lopuksi se väittää, että MMA-päätöksen liitteessä IV olevaa 1 artiklan 7 kohtaa on rikottu. Käsittelen tämän kanneperusteen kolme osaa seuraavassa peräjälkeen.

Kuudennen kanneperusteen ensimmäinen osa

Väitteet ja niiden perustelut

184. Kuudennen kanneperusteen ensimmäisessä osassa Alankomaiden hallitus arvioi, että MMA-päätöksen liitettä IV on rikottu, koska komiteaa ei ole kuultu kyseisen liitteen 1 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti. Kyseinen määräys kuuluu seuraavasti: "Jos komissio jonkin jäsenvaltion pyynnöstä tai omasta aloitteestaan toteaa, että on tarpeen soveltaa suojatoimenpiteitä 109 artiklan mukaisesti:

[— —]

— se kuulee komiteaa, joka koostuu jäsenvaltioiden edustajista ja jonka puheenjohtajana on komission edustaja."

87 — Kyseisessä asiassa tänään esittämäni ratkaisuehdotuksen 146—150 kohta.

185. Se toteaa, että komitea on antanut 11.1.1993 työjärjestyksen, joka koskee jäsenvaltioiden kuulemista kyseiseen liitteeseen liittyvissä yhteyksissä.[88] Se huomauttaa, että kyseisen työjärjestyksen 3 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan "puheenjohtaja toimittaa kokouskutsun, esityslistan sekä valmisteluasiakirjat komitean jäsenille 8 artiklan toisessa kohdassa kuvatun menettelyn mukaisesti: näihin asiakirjoihin kuuluvat muun muassa komissiolta suojatoimenpiteitä pyytäneeltä jäsenvaltiolta saadut asiakirjat".

186. Se väittää, että tässä tapauksessa 11.4.1997 pidetty kokous on pidetty työjärjestyksen 3 artiklan vastaisesti siltä osin kuin 4.4.1997 päivätyssä kirjeessä toimitetun kokouskutsun mukana ei ole toimitettu Alankomaiden hallitukselle mitään asiakirjoja. Sen mielestä työjärjestyksen 3 artiklan tarkoituksena on nimenomaan se, että jäsenvaltioille ilmoitetaan etukäteen suojatoimenpiteitä koskevasta pyynnöstä, niiden perusteltavuutta koskevasta komission alustavasta näkemyksestä ja suunniteltujen toimenpiteiden yksityiskohdista. Se toteaa, että ainoastaan jos jäsenvaltioilla on etukäteen käytettävissään nämä tiedot, ne voivat suorittaa asianmukaisella tavalla tehtävän, joka niille on annettu MMA-päätöksen liitteessä IV.

187. Neuvosto ja komissio vastaavat, että komissio on kutsunut komitean koolle omasta aloitteestaan eikä jäsenvaltion pyynnöstä. Ne toteavat, ettei kantajan esittämällä väitteellä ole oikeudellista perustaa. Ne vetoavat lisäksi siihen, että yhteisön riisialan tilannetta koskeneet numerotiedot oli annettu 11.4.1997 pidetyssä kokouksessa ja että Alankomaiden kuningaskunta ei ollut saattanut komission asetusta neuvoston käsiteltäväksi MMA-päätöksen liitteessä IV olevan 1 artiklan 5 kohdan mukaisesti eikä maininnut neuvoston tutkiessa asetusta, että komissio olisi tehnyt omassa osuudessaan jonkin menettelyvirheen.

Kannanotto

188. Komiteaa koskevien määräysten rakenteesta ilmenee, että tämän elimen kuulemisen tarkoituksena on antaa sen jäsenille mahdollisuus kuulla yhteisön toimielinten kanta suojatoimenpiteiden toteuttamisen välttämättömyydestä ja tosiseikat, joihin ne nojautuvat. Asetuksen N:o 764/97 johdanto-osasta ilmenee

88 — Merentakaisten maiden ja alueiden (MMA) assosiointia Euroopan yhteisöön koskevia suojatoimenpiteitä käsittelevä neuvoa-antava komitea, kertomus 11.1.1993 pidetystä kokouksesta, VIII/112/93, 13.1.1993.

nimenomaisesti, että komissio on päättänyt toteuttaa uusia toimenpiteitä yhteisön riisimarkkinoilla todetun tilanteen vuoksi.[89] Kyseisen alan tilannetta koskevat tilastotiedot on esitetty komitealle, eikä tietojen paikkansapitämättömyyttä ole näytetty toteen.

189. On totta, että Italian hallituksen toimittamia asiakirjoja ei ole esitetty komitealle. Ei ole kuitenkaan osoitettu, että näillä asiakirjoilla olisi kyetty selventämään komitealle paremmin komission aikomukset ja niiden perusteina olevat tosiseikat.

190. Edellä esitetystä seuraa, että kuudennen kanneperusteen tueksi esitetty ensimmäinen väite on siis perusteeton.

Kuudennen kanneperusteen toinen osa

Väitteet ja niiden perustelut

191. Alankomaiden hallitus katsoo kuudennen kanneperusteen toisessa osassa, että menettely, jossa komissio on päättänyt suojatoimenpiteistä, ei ole sujunut yhteisön oikeuden mukaisesti siltä osin kuin komissio on laiminlyönyt MMA:iden tai ainakin Alankomaiden Antillien ja Aruban kuulemisen suunnittelemistaan suojatoimenpiteistä. Se väittää, että myöskään neuvosto ei ole menetellyt näin asetuksen N:o 1036/97 antamisen yhteydessä. Se katsoo, että vaikka tätä edellytystä ei ole asetettu nimenomaisesti MMA-päätöksen liitteessä IV, menettelysääntöjä olisi pitänyt tulkita siten, että MMA-päätöksen liite IV olisi ollut kontradiktorisen periaatteen mukainen, koska kyseinen periaate on yksi yhteisön oikeuden yleisistä oikeusperiaatteista.

192. Komissio katsoo, ettei väitettä, jonka mukaan MMA-päätöksen liitteessä IV olevan 1 artiklan 2 kohtaa on rikottu, voida tutkia. Tätä väitettä on sen mielestä pidettävä uutena perusteena, joka on esitetty vasta vastauskirjelmässä, mikä ei ole yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 42 artiklan 2 kohdan mukaan sallittua kyseisessä oikeudenkäynnin vaiheessa.

193. Komissio väittää lisäksi, että väite on perusteeton. Alankomaiden Antilleja on näet kuultu sen omasta pyynnöstä yhteistyön kehittämistä koskeneen kokouksen yhteydessä.

89 — Kolmas perustelukappale.

Kannanotto

194. Toisin kuin komissio väittää, kuudennen kanneperusteen toista osaa ei mielestäni voida jättää tutkimatta.

195. Väite, jonka mukaan MMA-päätöksen liitteessä IV olevan 1 artiklan 2 kohtaa olisi rikottu, ei mielestäni ole uusi peruste, joka olisi esitetty vasta vastauskirjelmässä, mikä ei ole yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 42 artiklan 2 kohdan mukaan sallittua kyseisessä oikeudenkäynnin vaiheessa, vaan uusi perustelu jo kanteessa alun perin esitetylle perusteelle, joka koski MMA-päätöksen liitteen IV mukaisen muuttamismenettelyn noudattamatta jättämistä.

196. Perustelu ja peruste ovat kaksi eri oikeudellista käsitettä.[90] Tällä uudella perustelulla ei millään tavoin muuteta riidan kohdetta, vaan siinä ainoastaan kehitellään yhtä kantajan oikeudenkäynnin alussa esittämää oikeudellista perustetta.

90 — Ks. mm. asia 2/57, Compagnie des Hauts fourneaux de Chasse v. korkea viranomainen, tuomio 12.6.1958 (Kok. 1958, s. 129): "Yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että on erotettava toisistaan uusien perusteiden esittäminen oikeudenkäynnin aikana ja tiettyjen uusien perustelujen esittäminen. Nyt käsiteltävässä asiassa yhteisöjen tuomioistuin arvioi, että kantaja ei ole esittänyt uusia perusteita vaan ainoastaan kehitellyt kannekirjelmäänsä sisältyneitä perusteita vetoamalla eräisiin perusteluihin, joista tietyt on esitetty ensimmäistä kertaa vastauksessa. Näin ollen mikään ei estä yhteisöjen tuomioistuinta tutkimasta niitä." Ks. viimeksi mm. asia C-153/96 P, De Rijk v. komissio, tuomio 29.5.1997 (Kok. 1997, s. I-2901, 19 kohta).

Vastaajan oikeuksia ei näin ollen ole loukattu.

197. Aineellisen kysymyksen osalta katson, että tämän kanneperusteen toinen osa on perusteeton.

198. Toisin kuin Alankomaiden hallitus väittää, on ilmeistä, että MMA:ita ja muun muassa Alankomaiden Antilleja ja Arubaa on kuultu suunnitelluista toimenpiteistä.[91]

199. Edellä esitetyn perusteella kuudennen kanneperusteen toinen osa on siis perusteeton.

Kuudennen kanneperusteen kolmas osa

Väitteet ja niiden perustelut

200. Tämän kanneperusteen kolmannessa osassa Alankomaiden hallitus väittää, että MMA-päätöksen liitteessä IV olevan 1 artiklan 7 kohtaa on rikottu.

91 — Kyseinen kokous pidettiin 15.4.1997, kuten Alankomaiden hallitus täsmentää kannekirjelmänsä 46 kohdassa.

201. Kyseisen artiklan mukaan neuvosto voi päättää asiasta toisin, jos jäsenvaltio saattaa komission päätöksen neuvoston käsiteltäväksi.

202. Alankomaiden hallitus väittää, että liitteen IV mukainen muuttamismenettely edellyttää, että vaikka neuvostolla ei olekaan velvollisuutta tehdä uutta päätöstä, sen on, mikäli se haluaa menetellä näin, tehtävä vaadittava tutkimus ja tarvittavat toteamukset itsenäisesti. Se väittää, että tässä tapauksessa neuvosto ei ole menetellyt näin. Alankomaiden hallitus arvioi, että neuvosto on ainoastaan nojautunut komission väitteisiin, joiden mukaan MMA-päätöksen 109 artiklan mukaiset edellytykset olivat täyttyneet, mutta sillä ei ollut käytettävissään tietoja, joiden perusteella se olisi voinut arvioida tällaisten päätelmien paikkansapitävyyttä.

203. Se väittää lisäksi, että riidanalaisella asetuksella on loukattu MMA-päätöksen liitteessä IV olevan 1 artiklan 4 kohdan taannehtivuuskiellon periaatetta.

Kannanotto

204. Kuudennen kanneperusteen kolmannen osan tueksi esitetyt perustelut ovat samat kuin ne, joita Alankomaiden hallitus on esittänyt asiassa C-110/97. [92]

205. Tästä syystä katson asian C-110/97 tutkimisen yhteydessä esittämistäni syistä, [93] että Alankomaiden hallitus ei ole näyttänyt toteen, että neuvosto olisi toteuttaessaan riidanalaisen toimenpiteen jättänyt noudattamatta MMA-päätöksen liitteen IV mukaista suojatoimenpiteiden muuttamismenettelyä. Näin ollen ehdotan, että kuudes kanneperuste todettaisiin perusteettomaksi.

Seitsemäs kanneperuste, joka koskee perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista

206. Seitsemännessä eli viimeisessä kanneperusteessaan Alankomaiden hallitus katsoo, että asetusta N:o 1036/97 ei ole perusteltu perustamissopimuksen 190 artiklan mukaisesti.

92 — Ks. kyseisessä asiassa tänään esittämäni ratkaisuehdotuksen 151—157 kohta.

93 — Ratkaisuehdotuksen 158—165 kohta.

Väitteet ja niiden perustelut

207. Tässä yhteydessä Alankomaiden hallitus vetoaa siihen, että riidanalaisen asetuksen perustelut ovat niin abstrakteja, että ne pätevät lähes joka tilanteeseen tapahtuneista tosiseikoista riippumatta, eikä niillä voida riittävästi perustella tiettyä yksittäistä suojatoimenpidettä.

208. Alankomaiden hallitus väittää, että perustelujen puutteita ei voida korjata sillä, että koska se oli mukana riidanalaisen asetuksen täytäntöönpanossa, sillä oli ollut käytettävissään tietoja, joiden perusteella se olisi voinut itse täydentää perustelujen puutteellisuudet.

Kannanotto

209. Olen jo tutkinut vaatimukset, joita yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetetaan perustamissopimuksen 190 artiklan määräysten noudattamisen osalta samankaltaisissa asioissa.[94] Jos sen perusteella tehdään yhteenveto, voidaan todeta, että yhteisöjen tuomioistuimen mukaan toimenpiteen yhteydessä on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistava yhteisön toimielimen tekemän toimen perustelut siten, että henkilöille, joita toimenpide koskee, selviää sen syyt ja että yhteisöjen tuomioistuin voi valvoa toimenpiteen laillisuutta.[95]

210. Yhteisöjen tuomioistuin on muun muassa täsmentänyt samankaltaisessa tilanteessa[96] näin " — — neuvoston tehtävänä on erityisesti arvioida laatimansa sääntelyn soveltamisesta saatujen tulosten perusteella, onko sääntelyä joiltakin osin muutettava. Siksi neuvostolla ei [kantajana olevan] hallituksen väitteistä poiketen ollut velvollisuutta selvittää asetuksen perusteluissa niiden olosuhteiden muuttumista, joiden vuoksi ensimmäinen kiintiö oli vahvistettu".[97] Yhteisöjen tuomioistuin on niin ikään korostanut, että "koska neuvosto oli esittänyt tavoittelemansa päämäärät, sen ei ollut perusteltava valitsemiaan osaratkaisuja, kuten sitä, kuinka paljon riidanalaista kiintiötä suurennettiin."[98]

94 — Ratkaisuehdotuksen 169—175 kohta.

95 — Ks. mm. yhdistetyt asiat C-63/90 ja C-67/90, Portugali ja Espanja v. neuvosto, tuomio 13.10.1992 (Kok. 1992, s. I-5073, 16 kohta).

96 — Ks. asia C-284/94, Espanja v. neuvosto, tuomio 19.11.1998 (Kok. 1998, s. I-7309, 30 kohta). Kyseisessä asiassa yhteisöjen tuomioistuimen oli arvioitava, oliko neuvosto rikkonut perustamissopimuksen 190 artiklan määräyksiä antaessaan tietyistä kolmansista maista peräisin olevaan tuontiin sovellettavasta yhteisestä järjestelystä annetun asetuksen (EY) N:o 519/94 muuttamisesta 25.7.1994 asetuksen N:o 1921/94 (EYVL L 198, s. 1).

97 — Em. asiassa Espanja v. neuvosto annetun tuomion 34 kohta.

98 — Saman tuomion 35 kohta.

211. Nyt käsiteltävässä asiassa on korostettava, että riidanalainen asetus on yleisesti sovellettava ja että se kuuluu niiden asetusten ryhmään, joita yhteisön toimielimet ovat antaneet kahden monitahoisen politiikan eli riisimarkkinoilla toteutettavan yhteisen maatalouspolitiikan ja MMA:iden assosiointijärjestelyn yhteydessä kehitetyn talouspolitiikan täytäntöönpanemiseksi ja yhteensovittamiseksi.

212. Riidanalaisen asetuksen perusteluissa täsmennetään lisäksi sen antamiseen johtanut kokonaistilanne.

Asetuksen toisessa perustelukappaleessa todetaan, että yhteisön riisimarkkinoiden vakavat häiriöt ja merkittävän häiriön vaara kyseisen alan toiminnalle ovat yhä olemassa huolimatta aikaisemmin toteutetuista suojatoimenpiteistä. Lisäksi on selitetty, että yhteisön riisimarkkinoiden tilanne on herkkä satovuosien 1994/1995 ja 1995/1996 kuivuuden ja indica-riisin alituotannon vuoksi.[99]

213. Riidanalaisen asetuksen perusteluissa selitetään niin ikään yleiset tavoitteet, joita sillä pyritään saavuttamaan.

Siinä selitetään muun muassa, että MMA:ista peräisin olevan riisin tuonnin yhteisön indica-riisin markkinoilla aiheuttamat häiriöt saattavat tuhota ponnistelut, joihin yhteisön lainsäätäjä on ryhtynyt kannustaakseen väliaikaisen hehtaarikohtaisen tuen avulla yhteisön maanviljelijöitä tuottamaan indica-riisiä,[100] ja että näin ollen on toteutettava suojatoimenpiteitä, joilla pyritään välttämään häiriöiden muuttuminen vakavammiksi ja yhteisessä talouspolitiikassa riisialan tuotannon uudelleensuuntaamiseksi tehtyjen ponnistusten vaarantaminen.

214. On tehtävä se päätelmä, että neuvosto on esittänyt selvästi ja yksiselitteisesti ajatuskulun, jota se on seurannut antaessaan riidanalaisen asetuksen.

215. Tästä seuraa, että myös viimeinen kanneperuste on hylättävä.

99 — Seitsemäs ja kahdeksas perustelukappale.

100 — Kahdeksas perustelukappale.

Ratkaisuehdotus

216. Edellä esitetyistä syistä ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

1) Asiassa C-301/97

— hylkää kanteen

— velvoittaa Alankomaiden kuningaskunnan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan Euroopan unionin neuvoston oikeudenkäyntikulut

— toteaa, että Espanjan kuningaskunta, Ranskan tasavalta, Italian tasavalta ja Euroopan yhteisöjen komissio vastaavat omista kuluistaan.

2) Asiassa C-452/98

— jättää kanteen tutkimatta

— velvoittaa Alankomaiden Antillit vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan Euroopan unionin neuvoston oikeudenkäyntikulut

— toteaa, että Espanjan kuningaskunta, Ranskan tasavalta, Italian tasavalta, Alankomaiden kuningaskunta ja Euroopan yhteisöjen komissio vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.